

แผนการจัดการภัยพิบัติ สำหรับคนพิการ

ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔

บทนำ

คณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ได้มีมติอนุมัติในหลักการของแผนการจัดการภัยพิบัติสำหรับคนพิการ ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๖๑ โดยให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องบูรณาการการดำเนินการตามแนวทางและมาตรการที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการภัยพิบัติสำหรับคนพิการ ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ เพื่อขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพ

แผนการจัดการภัยพิบัติสำหรับคนพิการ ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ มีกระบวนการจัดทำที่สอดคล้องกับกรอบยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ แผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ โดยยุทธศาสตร์ที่ ๒ พัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการ ขจัดกาเลือกปฏิบัติ เพื่อให้คนพิการเข้าถึงสิทธิได้จริง ได้กำหนดแนวทางในการพัฒนาระบบการจัดการภัยพิบัติ การลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติและการฟื้นฟูหลังจากการเกิดภัยพิบัติ รวมถึงการจัดระบบการประกันภัยสำหรับคนพิการอย่างเท่าเทียม รวมถึงอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ ข้อ ๑๑ สถานการณ์ที่มีความเสี่ยงและสถานการณ์ฉุกเฉินทางมนุษยธรรม ตลอดจนกรอบกรอบการดำเนินงานเช่นใดเพื่อการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๗๓

แผนการจัดการภัยพิบัติสำหรับคนพิการ ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ กำหนดวิสัยทัศน์ **“คนพิการและผู้ดูแลคนพิการมีความปลอดภัยในสถานการณ์ภัยพิบัติ”** ภายใต้ยุทธศาสตร์ ๓ ด้าน ได้แก่ ๑) พัฒนามาตรการลดความเสี่ยงและเตรียมความพร้อมให้คนพิการและผู้ดูแลคนพิการจากสถานการณ์ภัยพิบัติ ๒) พัฒนาระบบการจัดการภัยพิบัติและบูรณาการการดำเนินงานในสถานการณ์ภัยพิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ ๓) เพิ่มประสิทธิภาพการฟื้นฟูเยียวยาคนพิการและผู้ดูแลคนพิการอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

เพื่อให้การขับเคลื่อนแผนการจัดการภัยพิบัติสำหรับคนพิการ ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ คณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ จึงได้มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมและการบูรณาความร่วมมือของทุกภาคส่วนอย่างเต็มที่ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม เพื่อให้คนพิการ ผู้ดูแลคนพิการมีความปลอดภัยในสถานการณ์ภัยพิบัติ

คณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ

สารบัญ

หน้า

ส่วนที่ ๑ สถานการณ์การจัดการภัยพิบัติสำหรับคนพิการ

- อนุสัญญา พันธกรณีระหว่างประเทศ ที่เกี่ยวข้องด้านการจัดการภัยพิบัติ ๑
- กฎหมายและยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องด้านการจัดการภัยพิบัติในประเทศไทย ๘
- สถานการณ์ของคนพิการในสถานการณ์ภัยพิบัติ ๑๐
- การถอดบทเรียนการจัดการสถานการณ์อุทกภัยสำหรับคนพิการ ๑๓

ส่วนที่ ๒ ทิศทางแผนการจัดการภัยพิบัติสำหรับคนพิการ ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔

- วิสัยทัศน์ ๑๕
- พันธกิจ ๑๕
- เป้าประสงค์ ๑๕
- ยุทธศาสตร์ ๑๕

ส่วนที่ ๓ การแปลงแผนสู่การปฏิบัติและการติดตามประเมินผล

- วัตถุประสงค์ของการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติ ๑๙
- แนวทางการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติ ๑๙
- การติดตามและประเมินผล ๒๐

ภาคผนวก

- หน่วยงานที่รับผิดชอบตามแผน ๒๒
- ความรู้เกี่ยวกับสาธารณภัย ๒๒
- ประกาศคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ เรื่อง แผนการจัดการภัยพิบัติสำหรับคนพิการ ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ ๒๗
- คำสั่ง กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ที่ ๗๙๙/๒๕๖๐ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนการจัดการภัยพิบัติสำหรับคนพิการ ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ ๒๘

ส่วนที่ ๑

สถานการณ์การจัดการภัยพิบัติสำหรับคนพิการ

๑. อนุสัญญา พันธกรณีระหว่างประเทศ ที่เกี่ยวข้องด้านการจัดการภัยพิบัติ

ในปัจจุบันทั่วโลกเผชิญกับปัญหาสาธารณสุขภัยที่เกิดขึ้นบ่อยครั้งและรุนแรงมากขึ้น ก่อให้เกิดความสูญเสียต่อชีวิต และทรัพย์สินแก่ประชาชนเป็นอย่างมาก แนวทางหนึ่งในการป้องกันและลดผลกระทบจากสาธารณสุขภัยอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืนคือการลดความเสี่ยงจากสาธารณสุขภัย ซึ่งเป็นวิธีการที่สามารถปฏิบัติได้ตั้งแต่ในระดับครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศ โดยมีการบริหารจัดการภัยพิบัติภายใต้กระแสนโยบายในระดับโลกและอนุภูมิภาคที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ (Convention on the rights of persons with disabilities : CRPD) ประเทศไทยได้ให้สัตยาบัน เมื่อวันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๕๑ และมีผลบังคับใช้ ตั้งแต่วันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๕๑ โดยมีจุดมุ่งประสงค์ที่จะส่งเสริม ค้ำครองและประกันให้คนพิการทั้งปวง ได้อุปโภคสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน ทั้งปวงอย่างเต็มที่และเท่าเทียมกัน และส่งเสริมการเคารพในศักดิ์ศรีที่มีมาแต่กำเนิด **“คนพิการ”** ตามความหมายของอนุสัญญานี้หมายถึง บุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกาย ทางจิตใจทางสติปัญญา หรือทางประสาทสัมผัสในระยะยาว ซึ่งเมื่อมีปฏิสัมพันธ์กับอุปสรรคนานัปการ จะกีดขวางการมีส่วนร่วมในสังคมอย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพขั้นพื้นฐานที่เท่าเทียมกับบุคคลอื่น โดยสาระสำคัญของอนุสัญญานี้คือ รัฐภาคีมีพันธกรณีที่จะต้องขจัดเลือกปฏิบัติต่อคนพิการในทุกรูปแบบ ทั้งในด้านกฎหมายการปกครองและการปฏิบัติต่าง ๆ รวมถึงการกำหนดมาตรการที่เหมาะสมเพื่อประกันการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้อย่างเท่าเทียมกันของคนพิการ ในส่วนสภาพแวดล้อมทางกายภาพ การขนส่ง ข้อมูลข่าวสารและบริการสาธารณสุข การยอมรับความเท่าเทียมในทางกฎหมายสำหรับโอกาสในการรับการศึกษา การเข้าทำงาน การรักษาพยาบาล การประกันสิทธิและโอกาสที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างเท่าเทียมกับบุคคลทั่วไป นอกจากนี้หลักการสำคัญที่บัญญัติไว้ในอนุสัญญานี้คือ การเคารพในศักดิ์ศรี การไม่เลือกปฏิบัติ การมีส่วนร่วมและการเข้าร่วมในสังคม การเคารพความแตกต่างและการยอมรับความหลากหลายของมนุษยชาติ ความเสมอภาคของโอกาส ความสามารถในการเข้าถึงความเท่าเทียมกันระหว่างชายและหญิง การเคารพขีดความสามารถของเด็กพิการ โดยข้อ ๑๑ สถานการณ์ที่มีความเสี่ยงและสถานการณ์ฉุกเฉินทางมนุษยธรรม ได้กำหนดให้รัฐภาคีจะดำเนินการมาตรการที่จำเป็นทั้งปวงเพื่อประกันการคุ้มครองและความปลอดภัยของคนพิการในสถานการณ์ที่มีความเสี่ยง รวมทั้งสถานการณ์ความขัดแย้งทางอาวุธ สถานการณ์ฉุกเฉินทางมนุษยธรรม และการเกิดขึ้นของภัยพิบัติธรรมชาติ ทั้งนี้ ตามพันธกรณีของรัฐภาคีภายใต้กฎหมายระหว่างประเทศ ซึ่งรวมทั้งกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ และกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ

เป้าประสงค์การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญของวาระการพัฒนาภายหลังปี พ.ศ. ๒๕๕๘ ที่มุ่งเน้นการปฏิบัติที่ทำให้ทั่วโลกเกิดการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในการลดความยากจนและบูรณาการมิติทางเศรษฐกิจสังคมและสิ่งแวดล้อมเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนโดยไม่ทิ้งผู้ใดไว้เบื้องหลัง ภายในปี พ.ศ.๒๕๗๓ ประกอบด้วย ๑๗ เป้าหมาย ๑๖๙ เป้าประสงค์ ซึ่งการบริหารจัดการความเสี่ยงและการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติเป็นกิจกรรมที่มีความเชื่อมโยงและส่งเสริมการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย SDGs ที่สำคัญหลายประการ โดยเฉพาะเป้าหมายที่ ๑๑ ทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มีความปลอดภัยทั่วถึงพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาอย่างยั่งยืน ซึ่งมีเป้าประสงค์เพื่อยกระดับสภาพความเป็นอยู่ของชุมชน การลดผลกระทบด้านสังคมและเศรษฐกิจที่เกิดจากความเสียหายจากภัยพิบัติการผลักดันนโยบายการสร้างเมืองให้มีความสามารถในการต้านทานภัยพิบัติ การสร้างสาธารณูปโภค สาธารณูปการ โครงสร้างพื้นฐาน และความพร้อมด้านต่าง ๆ ของชุมชนเมืองตลอดจนการพัฒนาเมืองในอนาคตให้มีการคำนึงถึงความเสี่ยงมีความปลอดภัยและมีความสร้างสามารถในการรับรู้ ปรับตัว ได้อย่างยั่งยืนซึ่งสอดคล้องกับเป้าประสงค์ของกรอบเซนไดอย่างชัดเจน นอกจากนี้ กิจกรรมการบริหารจัดการและ ลดความเสี่ยงจากภัยพิบัตียังสนับสนุนการดำเนินการของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนอีกหลายประการ เช่น

- การสร้างภูมิต้านทาน และลดความอ่อนแอเปราะบางต่อเหตุรุนแรงที่เกี่ยวข้องกับสภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติให้กับผู้ที่ยากจนและอยู่ในสถานการณ์เปราะบาง *ช่วยให้บรรลุเป้าหมายที่ ๑ จัดความยากจนทุกรูปแบบทุกสถานที่*
- การเสริมขีดความสามารถของภาคการผลิตอาหารในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศภาวะอากาศรุนแรงภัยแล้งอุทกภัยและภัยพิบัติอื่น ๆ ตลอดจนการช่วยพัฒนาที่ดินและคุณภาพที่ดินอย่างต่อเนื่องช่วยส่งเสริม ในการบรรลุเป้าหมายที่ ๒ *ขจัดความหิวโหย บรรลุความมั่นคงทางอาหาร ส่งเสริมเกษตรกรรมอย่างยั่งยืน*
- การเตรียมความพร้อมทางการแพทย์และสาธารณสุขทั้งในยามปกติและ ในเหตุการณ์ฉุกเฉิน ตลอดจนการสร้างสถานพยาบาลที่มีความพร้อมต้านทาน ภัยทุกรูปแบบ เพื่อให้การบริการทางการแพทย์และสาธารณสุขมีความต่อเนื่อง และยั่งยืน ส่งเสริมการดำเนินงานตามเป้าหมายที่ 3 *รับรองการมีสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดีของทุกคนในทุกช่วงอายุ*
- การยกระดับมาตรฐานการก่อสร้างสถานศึกษาให้มีความแข็งแรงและส่งเสริมให้มีการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นการสร้างความสามารถในการรับมือกับผลกระทบจากภัยพิบัติช่วยส่งเสริมเป้าหมายที่ 4 *รับรองการศึกษาที่เท่าเทียม และทั่วถึง ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตแก่ทุกคน*
- การเสริมภูมิต้านทานและขีดความสามารถในการปรับตัวต่ออันตรายและภัยพิบัติทางธรรมชาติที่เกี่ยวข้องกับภูมิอากาศในทุกประเทศ ส่งเสริมการบรรลุเป้าหมายที่ ๑๓ *ดำเนินมาตรการเร่งด่วนเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและผลกระทบ*

กรอบการดำเนินงานเขตโตเพื่อการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๗๓ (Sendai Framework for Disaster Risk Reduction 2015–2030 : SFDRR) หรือ “**กรอบเซนได**” The Sendai Framework คือ กรอบการดำเนินงานชุดใหม่สำหรับการบริหารจัดการ ความเสี่ยงที่ประเทศสมาชิกองค์การสหประชาชาติกว่า ๑๘๗ ประเทศ ให้การรับรอง เมื่อวันที่ ๑๘ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๘ ในการประชุมระดับโลกว่าด้วยการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ ครั้งที่ ๓ ณ เมืองเซนได ประเทศญี่ปุ่น โดยยกให้เป็นพิมพ์เขียวของโลกในการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ มีระยะเวลาในการดำเนินงาน ๑๕ ปี เป็นผลจากการทบทวน การดำเนินงานของประเทศสมาชิกภายใต้กรอบการดำเนินงานเฮียวโกะ (Hyogo Framework for Action : HFA) ที่เคยใช้เป็นกรอบสากลในการดำเนินงานด้านภัยพิบัติ ในระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๔๘-๒๕๕๘ ประกอบกับประสบการณ์และความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสียจากทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ทำให้ได้เนื้อหาที่เน้น แนวทางปฏิบัติที่มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น โดยมุ่งเน้นในการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ กล่าวคือ การป้องกันไม่ให้เกิดความเสี่ยงใหม่ และลดความเสี่ยงที่มีอยู่เดิม และเน้นมาตรการและวิธีการที่หลากหลายในการป้องกันและลดความล่อแหลม เปราะบาง และเพิ่มศักยภาพในการเตรียมความพร้อมในการเผชิญเหตุและการฟื้นฟูให้กลับคืนสภาพ ได้อย่างรวดเร็วและดีขึ้นกว่าเดิมโดยกำหนดภารกิจสำคัญที่ควรปฏิบัติ (Priorities for Action) ไว้ทั้งสิ้น ๔ ประการ ได้แก่

๑) **เข้าใจความเสี่ยงจากภัยพิบัติ** : การบริหารจัดการความเสี่ยงจากภัยพิบัติ จำเป็นต้องอยู่บนพื้นฐานความเข้าใจ ในความเสี่ยงจากภัยพิบัติในทุกมิติทั้งความเปราะบาง ศักยภาพ ความล่อแหลม และลักษณะของภัยที่อาจเกิดขึ้น

๒) **เสริมสร้างศักยภาพในการบริหารและจัดการความเสี่ยงจากภัยพิบัติ** : โครงสร้างและกลไกในการบริหารจัดการความเสี่ยงในระดับชาติระดับภูมิภาค และระดับโลก มีความสำคัญต่อการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติในทุกภาคส่วน และเป็นสิ่งที่จะช่วยสร้างความเชื่อมโยงในทางกฎหมายข้อบังคับนโยบายสาธารณะทั้งในระดับชาติ และท้องถิ่น ตลอดจนการกำหนดบทบาทหน้าที่การสร้างแรงจูงใจของทั้งภาครัฐและเอกชนในการปฏิบัติงาน และแก้ปัญหาด้านความเสี่ยงอย่างตรงประเด็น

๓) **ลงทุนในด้านการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติเพื่อให้พร้อมรับมือและฟื้นคืน** กลับได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ : การลงทุนของภาครัฐและเอกชนในการ ป้องกันและลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติทั้งในเชิงโครงสร้าง และแบบที่ไม่ใช่เชิงโครงสร้าง มีความสำคัญในการสร้างริชชีเลียนซ์ ทั้งในด้านเศรษฐกิจสังคมสุขภาพ และวัฒนธรรม ในระดับบุคคลชุมชน และประเทศซึ่งช่วยรักษาชีวิตช่วยป้องกันและลดความสูญเสีย

๔) **พัฒนาศักยภาพการเตรียมความพร้อมเผชิญเหตุภัยพิบัติที่มีประสิทธิภาพ** ตลอดจนการฟื้นฟูสภาพและซ่อมสร้างให้ดีกว่าเดิมในช่วงของการบูรณะฟื้นฟูภายหลัง เกิดภัยพิบัติ : จากประสบการณ์พบว่า การเตรียมความพร้อมป้องกันภัยพิบัติยังเป็น สิ่งจำเป็นและควรได้รับการสนับสนุน เพื่อให้มีการเตรียมการรับมือได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถฟื้นฟูได้อย่างทันท่วงทีหากมีการเตรียมพร้อมโดยเฉพาะในการฟื้นฟูฟื้นฟูสภาพ และซ่อมสร้างอย่างดีแล้วนั้น จะช่วยเพิ่มโอกาสสำหรับการสร้างคืนใหม่ให้ดีกว่าเดิม (build back better) ซึ่งผสานแนวคิดของการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติไว้ด้วยได้ นอกจากนี้กรอบเซนไดฯ ยังได้กำหนดตัวชี้วัด เพื่อให้สามารถติดตามและประเมินผลการดำเนินงานในภาพรวม ไว้ด้วยกัน ๗ ข้อ ได้แก่ ๑) อัตราการเสียชีวิต จากภัยพิบัติของโลกลดลง ๒) จำนวนผู้ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติของโลกลดลง ๓) ความสูญเสียทางเศรษฐกิจที่เกิดจากภัยพิบัติโดยตรงลดลง ๔) สาธารณูปโภคและสาธารณูปการ

ที่สำคัญได้รับความเสียหายจากภัยพิบัติลดลง ๕) จำนวนประเทศที่มียุทธศาสตร์การลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติในระดับชาติ และระดับท้องถิ่นเพิ่มขึ้น ๖) มีการยกระดับการให้ความช่วยเหลือระหว่างประเทศแก่ประเทศกำลังพัฒนา และ ๗) ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลการแจ้งเตือนภัยล่วงหน้าและข้อมูลความเสี่ยงจากภัยพิบัติได้มากขึ้น

ทั้งนี้ แต่ละประเทศควรให้ความสำคัญในการปฏิบัติตามแนวทางการดำเนินงาน ทั้ง ๔ ประการเนื่องจาก ยุทธศาสตร์แต่ละข้อจะช่วยส่งเสริมให้เกิดการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยควรมีการสร้าง ความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน ระหว่างภาคส่วน ทั้งรัฐและเอกชน ตลอดจนภาคการศึกษาและภาคประชาชน โดยรัฐ ต้องเป็นแกนนำในการวางแผนโครงสร้างนโยบาย ให้การสนับสนุนในทางกฎหมาย การจัดตั้งองค์กรและการประสานงาน ระหว่างหน่วยงาน ในขณะที่องค์กรอื่น ๆ ในประเทศ ก็มีความจำเป็นที่จะต้องสานต่อนโยบายไปสู่การปฏิบัติงาน ให้เกิดขึ้นจริงร่วมกัน

กรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (United Nations Framework Convention on Climate Change : UNFCCC) และพิธีสารเกียวโต (Kyoto Protocol) เพื่อหาแนวทาง ยับยั้งการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและป้องกันผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับมนุษย์และได้กำหนดหลักการที่สำคัญไว้ คือ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติ ระดับโลกที่ต้องการความร่วมมือระหว่างประเทศ โดยจำเป็นต้องอาศัยการมีส่วนร่วมและการแก้ปัญหาาร่วมกัน ระหว่างประเทศที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ เป็นการ ป้องกันผลกระทบที่รุนแรงต่อการส่งเสริมการพัฒนา เศรษฐกิจที่ยั่งยืน

ยุทธศาสตร์อินชอน เพื่อทำสิทธิให้เป็นจริง (Incheon Strategy : Make the Right Real) ได้รับการ รับรองจากที่ประชุมเจ้าหน้าที่ระดับสูงระหว่างรัฐบาล ภายใต้การดำเนินการทศวรรษคนพิการแห่งเอเชียและแปซิฟิก พ.ศ. ๒๕๕๖ - ๒๕๖๕ ซึ่งจัดตั้งโดยคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งเอเชียและแปซิฟิก (ESCAP) เมื่อวันที่ ๒๙ ตุลาคม - ๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๕ ณ เมืองอินชอน สาธารณรัฐเกาหลี โดยยุทธศาสตร์อินชอนมีรากฐานมาจาก อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการและกรอบการปฏิบัติงาน และกรอบการปฏิบัติงานแห่งสหประชาชาติจากทะเลสาบบิวกู สู่สังคมบูรณาการ และตั้งอยู่บนฐานสิทธิสำหรับคนพิการในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก โดยยุทธศาสตร์อินชอน ประกอบด้วย ๑๐ เป้าประสงค์ ดังนี้ (๑) การลดความยากจนและขยายโอกาสในการทำงานและการจ้างงาน (๒) ส่งเสริมการมีส่วนร่วม ในกระบวนการทางการเมืองและการตัดสินใจ (๓) ส่งเสริมการเข้าถึงสภาพแวดล้อมทางกายภาพ การขนส่งสาธารณะ ความรู้และการสื่อสาร (๔) เสริมสร้างความเข้มแข็งการคุ้มครองทางสังคม (๕) ขยายการช่วยเหลือในระยะแรกเริ่ม และด้านการศึกษาให้กับเด็กพิการ (๖) ประกันความเท่าเทียมทางเพศและการเสริมพลังสตรี (๗) ประกันการจัดการ และการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติสำหรับคนพิการ (๘) ปรับปรุงข้อมูลด้านคนพิการให้นำเชื่อถือและสามารถ เปรียบเทียบได้ (๙) เร่งให้มีการให้สัตยาบันและดำเนินการตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการและการปรับกฎหมาย ในประเทศให้สอดคล้องกับอนุสัญญา (๑๐) พัฒนาความร่วมมือในระดับอนุภูมิภาค ภูมิภาคและระหว่างประเทศ โดยในเป้าประสงค์ที่ ๗ ได้กล่าวถึง ประกันการจัดการและการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติสำหรับคนพิการซึ่งภูมิภาค เอเชียและแปซิฟิก เป็นภูมิภาคที่ได้รับผลกระทบจากภัยธรรมชาติมากที่สุด รวมทั้งภัยที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของ สภาพอากาศคนพิการและกลุ่มคนที่มีความเปราะบางกลุ่มอื่น ๆ มีความเสี่ยงสูงกว่าในการที่จะเสียชีวิต ได้รับบาดเจ็บ หรือมีความพิการมากขึ้น อันเนื่องมาจากการที่ไม่ได้มีการรวมประเด็นด้านคนพิการไว้ในนโยบาย แผน และแผนงานการ

ลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ การประกาศแจ้งเตือนสาธารณภัยมักอยู่ในรูปแบบและภาษาที่คนพิการไม่สามารถเข้าถึงได้ นอกจากนี้ ทางออกฉุกเฉินที่พักพิงเมื่อเกิดภัยพิบัติ และสิ่งอำนวยความสะดวกมักจะไม่ปลอดภัยสำหรับคนพิการ การให้คนพิการเข้าร่วมการซ้อมเพื่อเตรียมความพร้อมในกรณีฉุกเฉินอย่างสม่ำเสมอ และมาตรการต่าง ๆ เพื่อลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติในระดับท้องถิ่นหรือระดับตำบลจะช่วยขจัดหรือบรรเทาความเสี่ยงและความเสียหายที่เกิดจากภัยพิบัติได้ โครงสร้างทางกายภาพและข้อมูลที่สอดคล้องกับหลักการออกแบบที่เป็นสากลจะช่วยเพิ่มโอกาสด้านความปลอดภัยและการมีชีวิตรอด โดยมีเป้าหมายเสริมสร้างความเข้มแข็งในการวางแผนลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ ซึ่งรวมคนพิการไว้ในแผนด้วย และเสริมสร้างความเข้มแข็งในการใช้มาตรการเพื่อให้ความช่วยเหลือที่เหมาะสมและทันเวลาแก่คนพิการที่ประสบภัยพิบัติ

กรอบความร่วมมือระดับภูมิภาคอาเซียนในการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ (ASEAN Agreement on Disaster Management and Emergency Response : AADMER) เป็นความตกลงอาเซียนว่าด้วยการจัดการภัยพิบัติและการตอบโต้สถานการณ์ฉุกเฉิน เป็นกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนด้านการจัดการภัยพิบัติที่มีพันธกรณีด้านกฎหมายให้ประเทศสมาชิกดำเนินการเพื่อจัดการและลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติร่วมกัน ในลักษณะครบวงจร ทั้งก่อนเกิด ขณะเกิด และหลังเกิดภัย โดยความร่วมมือนี้เกิดขึ้นภายหลังจากที่ภูมิภาคอาเซียนได้รับผลกระทบร้ายแรงจากคลื่นสึนามิ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๗ ปัจจุบันมีกรอบแผนงาน AADMER ปี พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๓ (AADMER Work Programme 2016-2020) ซึ่งพัฒนาขึ้นโดยประเทศสมาชิกอาเซียนเพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน โดยแผนงาน AADMER ฉบับนี้ เป็นการวางเป้าหมายยุทธศาสตร์ที่ต่อยอดจากแผนงานเดิมที่สิ้นสุดวาระไปในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ ซึ่งยังคงเน้นยุทธศาสตร์สำคัญ ได้แก่ การประเมินความเสี่ยงและการสร้างความตระหนักรู้การป้องกันและลดผลกระทบ การเตรียมความพร้อมและการเผชิญเหตุการณ์ฉุกเฉินและการฟื้นฟู โดยได้เพิ่มยุทธศาสตร์สำคัญอีก ๑ ประการ ได้แก่ การจัดการความรู้และนวัตกรรม เพื่อใช้เป็นกรอบสำหรับการดำเนินงานในอีก ๕ ปีข้างหน้านี้ อย่างไรก็ตาม แผนงาน AADMER ได้ให้ความสำคัญไปสู่การปฏิบัติเพื่อลดความเสี่ยง เช่นเดียวกับกรอบเซนไดฯ ด้วยการเน้นย้ำถึงแผนการดำเนินโครงการหลัก ๘ ประการ ซึ่งมีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ทั้ง ๕ ข้อที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น ดังนี้

ยุทธศาสตร์และแผนการดำเนินโครงการหลักตามแผนงาน AADMER พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๓

ยุทธศาสตร์	แผนการดำเนินโครงการ
การประเมินความเสี่ยงและการสร้างความตระหนัก	๑. โครงการด้านการสร้างความตระหนัก (AWARE) : ให้มีการประเมินความเสี่ยงและยกระดับความตระหนักในความเสี่ยงของประชาคมอาเซียน
การป้องกันและลดผลกระทบ	๒. โครงการด้านการสร้างอย่างปลอดภัย (BUILD) : การทำให้สาธารณูปโภค โครงสร้างพื้นฐาน และบริการสาธารณะที่สำคัญภายในประชาคมอาเซียนมีความปลอดภัยและสามารถดำเนินการได้แม้ประสบกับเหตุการณ์ภัยพิบัติหรือผลกระทบจากสภาพอากาศ ๓. โครงการด้านการสร้างความก้าวหน้า (ADVANCE) : สร้างภูมิคุ้มกันและความปลอดภัยจากภัยพิบัติ พร้อมยกระดับความสามารถของประชาคมอาเซียนในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยให้ความสำคัญกับเยาวชนและกลไกการบริหารจัดการที่ดี ๔. โครงการด้านการคุ้มครอง (PROTECT) : ปกป้องประโยชน์ที่ได้จากเศรษฐกิจและสังคมของประชาคมอาเซียน ด้วยทางออกเชิงนวัตกรรม การมีส่วนร่วมของภาคเอกชน และโครงการเพื่อปกป้องทางสังคม
การเตรียมความพร้อมและการเผชิญเหตุการณ์ฉุกเฉิน	๕. โครงการด้านการตอบโต้อย่างเป็นทางการเป็นหนึ่งเดียวกัน (RESPONSE AS ONE) : ยกระดับการเตรียมความพร้อมและแสดงให้เห็นถึงความร่วมมือของอาเซียนในการเผชิญเหตุฉุกเฉินร่วมกัน ๖. โครงการด้านการจัดหาเครื่องมือและอุปกรณ์ (EQUIP) : เพิ่มศักยภาพบุคคล หน่วยงาน และการดำเนินงานด้านโลจิสติกส์ของภูมิภาคอาเซียนให้สามารถเผชิญเหตุฉุกเฉินได้อย่างรวดเร็วเป็นหนึ่งเดียวกัน และเป็นที่น่าเชื่อถือ
การฟื้นฟู	๗. โครงการด้านการฟื้นฟู (RECOVER) : เพิ่มศักยภาพของอาเซียนในการฟื้นฟูอย่างรวดเร็วด้วยทรัพยากรที่เพียงพอและด้วยการขับเคลื่อนของท้องถิ่น
การจัดการความรู้และนวัตกรรม	๘. โครงการด้านการสร้างบทบาทนำของภูมิภาค (LEAD) : เสริมสร้างระบบและกลไกการจัดการความรู้ของภูมิภาคอาเซียน รวมทั้งความเป็นมืออาชีพ เพื่อให้อาเซียนเป็นผู้นำและเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ด้านการจัดการภัยพิบัติ

กรอบแผนงาน AADMER มีคณะทำงานขับเคลื่อนที่สำคัญ คือ คณะกรรมการอาเซียนด้านการจัดการภัยพิบัติ (ASEAN Committee on Disaster Management : ACDM) ที่ทำงานเชิงรุกในการจัดการภัยพิบัติภายใต้กรอบความร่วมมือของภูมิภาคอาเซียน ทั้งยังเปิดโอกาสให้ภาคประชาสังคมได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานอย่างชัดเจนด้วยการจัดตั้งคณะทำงานร่วมที่เรียกว่าคณะทำงานเอพีจี (AADMER Partnership Group: APG) ซึ่งมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อเสริมสร้างกลไกการทำงานระหว่างภาคประชาสังคมกับอาเซียนในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยในประเทศสมาชิกร่วมกัน

สำหรับบทบาทของประเทศไทยในกรอบแผนงาน AADMER ได้แก่ การเป็นประธานร่วมกับประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ในคณะทำงาน ACDM สำหรับยุทธศาสตร์การป้องกันและลดผลกระทบ และเป็นประเทศสมาชิกในคณะทำงาน สำหรับยุทธศาสตร์อื่น ๆ มีหน้าที่สำคัญในการประสานความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนและสนับสนุนการดำเนินงานให้สำเร็จลุล่วงตามเป้าประสงค์ของแผนงาน AADMER ฉบับนี้

ทศวรรษคนพิการแห่งอาเซียน พ.ศ. ๒๕๕๔ - ๒๕๖๓ (ASEAN Decade of Persons with Disabilities 2011–2020) มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมสิทธิและโอกาสที่เท่าเทียมของคนพิการในอาเซียน โดยผู้นำชาติอาเซียน ในฐานะตัวแทนของรัฐภาคีอาเซียนและประชาชนในชาติ ได้ประกาศทศวรรษคนพิการแห่งอาเซียน พ.ศ. ๒๕๕๔ - ๒๕๖๓ ให้เป็นช่วงเวลาหลักของการส่งเสริมการพัฒนาทางด้านคนพิการแบบบูรณาการในอาเซียน และได้ยืนยันอีกครั้งหนึ่งถึงข้อผูกพันของอาเซียนในการส่งเสริมสิทธิและโอกาสที่เท่าเทียมของคนพิการในทุกภาคส่วนของอาเซียน โดยให้สอดคล้องกับเอกสารด้านคนพิการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ โดยที่มีการเน้นถึงประเด็นหลัก ๑๕ ประเด็น ซึ่งได้ถูกกำหนดให้สอดคล้องกับเสาหลักทั้งสามของอาเซียน โดยเน้นย้ำว่าประเด็นด้านคนพิการเป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับประชาคมทั้งสามเสาหลักของอาเซียน และเพื่อเป็นการให้เกียรติต่อองค์กรสาขาของอาเซียน รวมทั้งกลไก และพิธีสารต่าง ๆ ที่มีอยู่แล้ว ทศวรรษคนพิการอาเซียน จะใช้กลไกที่มีอยู่แล้วเหล่านี้ร่วมกับข้อริเริ่มอื่น ๆ ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในอาเซียน โดยสาระสำคัญของทศวรรษคนพิการอาเซียน พ.ศ. ๒๕๕๔ - ๒๕๖๓ ประกอบด้วย ๑๕ ประเด็น ได้แก่ (๑) การตระหนักรู้และการปกป้องสิทธิ เสรีภาพของคนพิการ (๒) การพัฒนาและบังคับใช้กฎหมายและการรวมประเด็นด้านคนพิการเข้าไปในกระแสหลักในการกำหนดนโยบายและแผน (๓) การจ้างงานและงานที่มีคุณค่า (๔) การศึกษาที่เหมาะสมและเพียงพอ (๕) การดูแลสุขภาพและการฟื้นฟูสมรรถภาพ รวมทั้งการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชน (๖) การมีส่วนร่วมทางการเมืองและการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมของคนพิการ (๗) การดำรงชีวิต การบรรเทาความยากจน และบริการทางสังคม (๘) การดำรงชีวิตอิสระและการมีส่วนร่วมในชุมชน (๙) เด็กพิการ (๑๐) สตรีพิการ (๑๑) ผู้สูงอายุพิการ (๑๒) การมีส่วนร่วมในวัฒนธรรม นันทนาการ สันทนาการ และกีฬา (๑๓) การเข้าถึง เทคโนโลยีสารสนเทศ เทคโนโลยีเครื่องช่วย ข้อมูลข่าวสาร สิ่งอำนวยความสะดวก การคมนาคม บริการ (๑๔) การสร้างศักยภาพรัฐบาล องค์กรพึ่งตนเองของคนพิการ และองค์กรทางสังคมภาคพลเรือน (๑๕) คนพิการที่อยู่ในภาวะฉุกเฉินสำหรับประเด็นที่ ๑๕ คนพิการที่อยู่ในภาวะฉุกเฉิน ได้กล่าวถึง การสร้างหลักประกันในการคุ้มครองและความปลอดภัยของคนพิการในภาวะฉุกเฉิน รวมทั้ง สถานการณ์ความขัดแย้งทางอาวุธ สถานการณ์ฉุกเฉินทางมนุษยธรรม และภัยพิบัติทางธรรมชาติ การสร้างหลักประกันเรื่องระบบเตือนภัยสำหรับคนพิการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่เสี่ยง การส่งเสริมแผนการจัดการภัยพิบัติและแผนอพยพคนพิการทุกประเภทเมื่อเกิดภัยธรรมชาติ และสถานการณ์ฉุกเฉิน โดยต้องมีแผนรองรับทั้งในระดับภูมิภาค ระดับประเทศ และ ระดับชุมชน และการสร้างหลักประกันว่าคนพิการได้รับการช่วยเหลือที่เพียงพอในสถานการณ์ฉุกเฉิน

๒. กฎหมายและยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องด้านการจัดการภัยพิบัติในประเทศไทย

นอกจากความร่วมมือในระดับสากลและระดับภูมิภาคแล้ว ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญในการประยุกต์แนวความคิดเรื่องการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย และสร้างกลไกเพื่อดำเนินการจัดการและลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยภายในประเทศทั้งในด้านนโยบาย ยุทธศาสตร์ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ เป็นกรอบและแนวทางในการดำเนินงาน และเป็นกฎหมายหลักในการจัดการสาธารณภัยของประเทศไทยในปัจจุบัน มีการกำหนดให้กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (ปภ.) ภายใต้กระทรวงมหาดไทย เป็นหน่วยงานกลางของรัฐในการดำเนินการเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของประเทศ พระราชบัญญัติฉบับนี้ได้กำหนดกรอบการบริหารและการจัดการสาธารณภัยไว้อย่างชัดเจน ทั้งยังให้รายละเอียดเกี่ยวกับประเภทของภัย แนวนโยบาย และขั้นตอนการปฏิบัติงาน รวมถึงแนวทางการประสานงานจากระดับชาติถึงระดับชุมชน และเปิดโอกาสให้องค์กรภาคประชาสังคมและหน่วยงานภาคเอกชน ได้มีส่วนร่วมในระบบการบริหารจัดการสาธารณภัยด้วย

แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘ มีการปรับปรุงหลักปฏิบัติให้สอดคล้องกับหลักการสากลตามกรอบเซนไดฯ ที่มุ่งเน้นในการจัดการกับ “ความเสี่ยง” ได้รับการอนุมัติโดยคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๓๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๘ ให้เป็นแผนแม่บท และเป็นกรอบในการปฏิบัติการด้านสาธารณภัยในประเทศไทย มียุทธศาสตร์สำคัญ ๔ ประการ ได้แก่

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การมุ่งเน้นการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย เป็นการลดโอกาสที่จะได้รับผลกระทบจากสาธารณภัยอย่างเป็นระบบ โดยการวิเคราะห์และการจัดการกับปัจจัยที่เป็นสาเหตุและผลกระทบของสาธารณภัย เพื่อลดความล่อแหลม ลดปัจจัยที่ทำให้เกิดความเปราะบาง และเพิ่มศักยภาพของบุคคล ชุมชน และสังคมให้เข้มแข็งในการจัดการปัญหาในปัจจุบัน รวมถึงป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การบูรณาการการจัดการในภาวะฉุกเฉิน เป็นการเผชิญเหตุและจัดการสาธารณภัยในภาวะฉุกเฉินให้เป็นไปอย่างมีมาตรฐาน โดยการจัดระบบ การจัดการทรัพยากร และภารกิจความรับผิดชอบ เพื่อเผชิญเหตุการณ์ฉุกเฉินที่เกิดขึ้นทุกรูปแบบได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงลดความสูญเสียที่มีต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ทรัพยากร สภาพแวดล้อม สังคม และประเทศให้มีผลกระทบน้อยที่สุด

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การเพิ่มประสิทธิภาพการฟื้นฟูอย่างยั่งยืน เป็นการปรับสภาพระบบสาธารณูปโภค การดำรงชีวิต และสภาวะวิถีความเป็นอยู่ของชุมชนที่ประสบภัยให้กลับสู่สภาวะปกติ หรือพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นและปลอดภัยกว่าเดิม (Build Back Better and Safer) ตามความเหมาะสม โดยการนำปัจจัยในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยมาดำเนินการในการฟื้นฟูซึ่งหมายถึงการซ่อมสร้าง (reconstruction) และการฟื้นฟูสภาพ (rehabilitation)

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย เป็นการพัฒนาระบบการประสานความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมที่มีเอกภาพ ยกระดับมาตรฐานการปฏิบัติงานด้านมนุษยธรรม เสริมสร้างการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านสาธารณภัยของประเทศ และส่งเสริมบทบาทความเป็นประเทศแกนนำด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) ได้มีการเน้นเรื่องการบริหารจัดการเพื่อลดความเสี่ยงด้านภัยพิบัติไว้เช่นกัน โดยเฉพาะในยุทธศาสตร์ที่ ๔ การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ซึ่งสนับสนุนให้มีการบูรณาการการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติเข้าสู่กระบวนการวางแผนทั้งระดับชาติ ระดับชุมชน ท้องถิ่น และสาขาการผลิตต่างๆ ไปพร้อมกับการเสริมสร้างขีดความสามารถในการเตรียมความพร้อมและการรับมือภัยพิบัติ พัฒนาระบบการจัดการภัยพิบัติ ในภาวะฉุกเฉิน รวมถึงการฟื้นฟูบูรณะหลังการเกิดภัย และยุทธศาสตร์ที่ ๕ ด้านความมั่นคง ทั้งในการเสริมสร้างศักยภาพในการป้องกันประเทศ พร้อมส่งเสริมความร่วมมือกับต่างประเทศเพื่อปกป้องผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมจากเหตุการณ์คุกคามและสาธารณภัยต่าง ๆ

กรอบยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี เป็นกรอบการพัฒนาประเทศในระยะยาว มีวิสัยทัศน์เพื่อนำพาประเทศไทยสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน โดยมีการร้อยเรียงเชื่อมโยงกับนโยบายและแผนในระดับต่าง ๆ ของประเทศ เช่น แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ นโยบายรัฐบาล เพื่อให้สามารถผนวกเป็นกลยุทธ์หลักที่สำคัญสำหรับการบริหารราชการแผ่นดินให้มีเป้าหมายการพัฒนาในระยะยาวได้ ซึ่งเรื่องภัยพิบัติเป็นประเด็นที่ได้รับความสำคัญ โดยเฉพาะในมิติความมั่นคงของชาติ มีเป้าหมายการดำเนินงานด้านการจัดการภัยพิบัติครอบคลุมทุกด้าน ทั้งระบบการจัดการภัยพิบัติ การบริหารจัดการภัยพิบัติในรูปแบบต่าง ๆ รวมทั้งการป้องกันภัยในทุกรูปแบบ ตลอดจนการเฝ้าระวัง และเตือนภัยพิบัติทางธรรมชาติ และการจัดทำแผนที่เสี่ยงภัย ทั้งในระดับประเทศ ภูมิภาค และจังหวัด

แผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ คณะรัฐมนตรีได้มีมติ เมื่อวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๖๐ อนุมัติในหลักการของแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ โดยให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องบูรณาการดำเนินการตามแนวทางและมาตรการที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ

ฉบับที่ ๕ พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ เพื่อขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพ และให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี นำเสนอแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ ให้คณะกรรมการเตรียมการยุทธศาสตร์ชาติทราบ เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการดำเนินการเกี่ยวกับการเตรียมการยุทธศาสตร์ในส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ กำหนดวิสัยทัศน์ “คนพิการเข้าถึงสิทธิได้จริง ดำรงชีวิตอิสระ ในสังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันอย่างยั่งยืน” ภายใต้ยุทธศาสตร์แห่งความเท่าเทียม (EQUAL) ได้แก่ เสริมพลังคนพิการและองค์กรด้านคนพิการให้มีศักยภาพและความเข้มแข็ง (Empowerment) พัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการ ขจัดการเลือกปฏิบัติ เพื่อให้คนพิการเข้าถึงสิทธิได้จริง (Quality Management) เสริมสร้างความเข้าใจและเจตคติเชิงสร้างสรรค์ต่อคนพิการและความพิการ (Understanding) สร้างสภาพแวดล้อมและบริการสาธารณะที่ทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ (Accessibility) และส่งเสริมการบูรณาการเครือข่ายและสร้างการมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการอย่างยั่งยืน (Linkage) โดยในยุทธศาสตร์ที่ ๒ พัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการ ขจัดการเลือกปฏิบัติ เพื่อให้คนพิการเข้าถึงสิทธิได้จริง (Quality Management) ได้กำหนดแนวทางในการพัฒนากฎหมาย นโยบาย ยุทธศาสตร์ ตลอดจนกลไกการดำเนินงานด้านคนพิการอย่างมีประสิทธิภาพ โดยให้สอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ รวมถึงข้อเสนอแนะจากคณะกรรมการตามอนุสัญญาที่เกี่ยวข้อง

ยุทธศาสตร์อินซอน เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน กรอบการดำเนินงานเช่นใดเพื่อลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ และ พันธกรณีระหว่างประเทศอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และการพัฒนาระบบการจัดการภัยพิบัติ การลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ และการฟื้นฟูหลังจากภัยพิบัติสำหรับคนพิการ รวมถึงการจัดระบบการประกันภัยสำหรับคนพิการที่เท่าเทียม

แผนจัดการภัยพิบัติด้านการแพทย์และสาธารณสุขสำหรับคนพิการ ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ เป็นการวางแผนจัดการภัยพิบัติด้านการแพทย์และสาธารณสุขสำหรับคนพิการที่ครอบคลุมทุกประเภทความพิการในทุกขั้นตอน นับแต่การเตรียมการ การเฝ้าระวัง ระวังเหตุภัยพิบัติ และระยะฟื้นฟู เพื่อเป็นประโยชน์ในการปฏิบัติการของ หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องนำไปเป็นแนวทาง

๓. สถานการณ์ของคนพิการในสถานการณ์ภัยพิบัติ

สถานการณ์สาธารณสุขภัยที่เกิดขึ้น จะเห็นได้ว่าประเทศไทยรับผลกระทบจากสาธารณสุขภัยต่าง ๆ มากมาย และ สาธารณภัยเกิดขึ้นในทุกภาคของประเทศ ทั้งยังส่งผลกระทบต่อทั้งในด้านชีวิต ทรัพย์สิน และเศรษฐกิจของประเทศ ดังนั้น ประชาชนทั่วทุกภาคของประเทศจึงควรมีการเตรียมความพร้อมรับมือกับสาธารณสุขภัยที่อาจเกิดขึ้นในพื้นที่ ของตน และช่วยกันลดปัจจัยที่ทำให้ตนเอง ชุมชนและสังคมมีความเสี่ยงต่อ สาธารณภัยลงด้วย

“ภัยพิบัติ” หมายถึง “การหยุดชะงักอย่างรุนแรงของการปฏิบัติหน้าที่ของชุมชนหรือสังคมอันเป็นผลมาจากการเกิดภัยทางธรรมชาติหรือเกิดจากมนุษย์ซึ่งส่งผลกระทบต่อชีวิต ทรัพย์สิน สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมอย่างกว้างขวาง เกินกว่าความสามารถของชุมชนหรือสังคมที่ได้รับผลกระทบดังกล่าวจะรับมือได้โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่” (การลด ความเสี่ยงจากภัยพิบัติสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย, ๒๕๕๗)

“สาธารณสุขภัย” หมายถึง “อัคคีภัย วาตภัย อุทกภัย ภัยแล้ง โรคระบาดในมนุษย์ โรคระบาดสัตว์ โรคระบาด สัตว์น้ำ การระบาดของศัตรูพืช ตลอดจนภัยอื่น ๆ อันมีผลกระทบต่อสาธารณสุข ไม่ว่าจะเกิดจากธรรมชาติ มีผู้ทำให้เกิด ขึ้น อุบัติเหตุ หรือเหตุอื่นใด ซึ่งก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิต ร่างกายของประชาชนหรือความเสียหายแก่ทรัพย์สิน ของประชาชน หรือของรัฐ และให้หมายความรวมถึงภัยทางอากาศ และการก่อวินาศกรรมด้วย” (พระราชบัญญัติ ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐)

จากรายงานสถานการณ์ด้านคนพิการในประเทศไทยที่จัดทำโดยกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิต คนพิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ณ วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๐ พบว่า มีคนพิการที่มีบัตรประจำตัว คนพิการทั่วประเทศ จำนวน ๑,๘๐๒,๓๗๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๒.๗๒ ของประชากรทั้งประเทศ โดยเป็นคนพิการ เพศชาย จำนวน ๙๕๑,๑๙๙ (ร้อยละ ๕๒.๗๗) และเพศหญิง จำนวน ๘๕๑,๑๗๖ คน (ร้อยละ ๔๗.๒๓) โดยเมื่อ พิจารณากระจายตัวของประชากรพิการ พบว่า อาศัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากที่สุด จำนวน ๗๓๑,๕๑๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๐.๕๙ รองลงมา ได้แก่ ภาคเหนือ มีคนพิการจำนวน ๔๐๙,๐๕๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๗๐ ภาคกลาง จำนวน ๓๖๘,๑๐๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๔๒ ภาคใต้ จำนวน ๒๐๖,๐๔๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๔๓ กรุงเทพมหานคร จำนวน ๗๕,๘๓๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๔.๒๑ และข้อมูลรอกการยืนยัน จำนวน ๑๑,๘๓๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๐.๖๖

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาถึงสาเหตุของความพิการ พบว่า ส่วนใหญ่เกิดจากภาวะความเจ็บป่วยและโรคต่าง ๆ ในภายหลัง (ความดันโลหิตสูง/หลอดเลือดหัวใจตีบ/ข้อสันหลังอักเสบ/โรคติดเชื้อ/เบาหวาน/ลมชัก) ร้อยละ ๓๔.๒๔ ความพิการ แต่กำเนิด ร้อยละ ๑๘.๗๑ อุบัติเหตุ ร้อยละ ๑๕.๖๑ พันธุกรรม ร้อยละ ๐.๔๕ มากกว่า ๑ สาเหตุ ร้อยละ ๑.๗๖ และ แพทย์ไม่ระบุสาเหตุความพิการ ร้อยละ ๒๙.๒๓

ประเภทความพิการ โดยพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๖ ได้แบ่งประเภทความพิการออกเป็น ๗ ประเภทด้วยกัน โดยจากจำนวนคนพิการทั้งหมด ๑,๘๐๒,๓๗๕ คน เป็นความพิการทางการเคลื่อนไหวหรือทางร่างกายมากที่สุด จำนวน ๘๗๘,๘๘๘ คน (ร้อยละ ๔๘.๗๖) และคนพิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย จำนวน ๓๒๙,๔๓๗ คน (ร้อยละ ๑๘.๒๘) คนพิการทางการเห็น จำนวน ๑๘๘,๐๕๐ คน (ร้อยละ ๑๐.๔๓) คนพิการทางจิตใจหรือพฤติกรรม จำนวน ๑๓๓,๓๖๑ คน (ร้อยละ ๗.๔๐) คนพิการทางสติปัญญา จำนวน ๑๒๕,๗๓๘ คน (ร้อยละ ๖.๙๘) คนพิการทางการเรียนรู้ จำนวน ๑๐,๒๑๗ คน (ร้อยละ ๐.๕๗) คนพิการทางออทิสติก จำนวน ๘,๓๔๕ คน (ร้อยละ ๐.๔๖) และพิการมากกว่า ๑ ประเภทความพิการ จำนวน ๑๑๗,๑๖๔ คน (ร้อยละ ๖.๕๐) และข้อมูลการยืนยัน จำนวน ๑๑,๑๗๕ คน (ร้อยละ ๐.๖๒)

ทั้งนี้ หากพิจารณาถึงช่วงอายุของคนพิการในประเทศไทย พบว่าคนพิการส่วนใหญ่จะอยู่ในช่วงอายุตั้งแต่ ๖๐ ปีขึ้นไป จำนวน ๙๑๘,๔๐๗ คน รองลงอยู่ระหว่างอายุ ๑๕ - ๖๐ ปี จำนวน ๘๐๒,๐๕๘ คน ช่วงอายุ ๖ - ๑๕ ปี จำนวน ๖๔,๘๙๘ คน และช่วงอายุแรกเกิดถึง ๕ ปี จำนวน ๑๗,๐๑๒ คน

โดยการศึกษาของคนพิการพบว่า คนพิการที่ไม่ได้รับการศึกษา จำนวน ๖๐๗,๙๖๐ คน (ร้อยละ ๓๓.๗๓ ของคนพิการที่มีบัตรประจำตัวคนพิการ) แบ่งเป็น อายุไม่ถึงเกณฑ์ที่จะเรียน จำนวน ๓,๑๒๖ คน (ร้อยละ ๐.๕๑ ของคนพิการที่ไม่ได้รับการศึกษา) เป็นผู้สูงอายุ (อายุตั้งแต่ ๖๐ ปีขึ้นไป) จำนวน ๒๙๔,๔๙๕ คน (ร้อยละ ๔๘.๔๔ ของคนพิการที่ไม่ได้รับการศึกษา) และเป็นคนพิการที่อายุถึงเกณฑ์แต่ไม่ได้รับการศึกษา จำนวน ๓๑๐,๓๓๙ คน (ร้อยละ ๕๑.๐๕ ของคนพิการที่ไม่ได้รับการศึกษา) คนพิการที่ได้รับการศึกษา จำนวน ๑,๑๙๔,๔๑๕ คน มีการศึกษาในระดับประถมศึกษามากที่สุด จำนวน ๙๘๙,๓๔๗ คน (ร้อยละ ๕๔.๙) รองลงมาคือ ระดับมัธยมศึกษา จำนวน ๑๓๓,๗๖๓ คน (ร้อยละ ๗.๔๒) ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช. /ปวส. /ปวท.) จำนวน ๒๕,๐๙๕ คน (ร้อยละ ๑.๔) ระดับปริญญาตรี จำนวน ๑๕,๙๓๒ คน (ร้อยละ ๐.๘๘) ระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน ๒,๓๗๐ คน (ร้อยละ ๐.๑๓) คนพิการได้รับการศึกษาระดับอนุบาลน้อยที่สุด จำนวน ๒,๕๕๗ คน (ร้อยละ ๐.๑๔) และเป็นคนพิการได้รับการศึกษานอกระบบ จำนวน ๒๕,๓๕๑ คน (ร้อยละ ๑.๔) สำหรับการประกอบอาชีพของคนพิการ จากจำนวนคนพิการที่อยู่ในวัยแรงงาน (อายุระหว่าง ๑๕ - ๖๐ปี) พบว่ามีจำนวน ๘๐๒,๐๕๘ คน เป็นคนพิการในวัยทำงานที่ประกอบอาชีพ จำนวน ๒๒๗,๙๒๔ คน (ร้อยละ ๒๘.๔๒) คนพิการในวัยทำงานที่สามารถประกอบอาชีพได้ แต่ไม่ได้ประกอบอาชีพ จำนวน ๔๕๕,๙๙๐ คน (ร้อยละ ๕๖.๙๕) และคนพิการในวัยทำงานที่ไม่สามารถประกอบอาชีพได้เนื่องจากพิการรุนแรงช่วยเหลือตนเองไม่ได้ จำนวน ๑๑๘,๑๔๔ คน (ร้อยละ ๑๔.๗๓) โดยอาชีพที่คนพิการส่วนใหญ่ จะประกอบอาชีพรับจ้าง เกษตรกรรม อาชีพอิสระ ลูกจ้างภาคเอกชน อาชีพอื่น ๆ และราชการและรัฐวิสาหกิจ ตามลำดับ

ในสถานการณ์ภัยพิบัติต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในประเทศไทยนั้นส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนทั่วไปและคนพิการเป็นจำนวนมาก ทั้งนี้ สามารถแบ่งระบบของการจัดการภัยพิบัติออกเป็น ๓ ช่วงคือ ช่วงก่อนเกิดภัยพิบัติ ช่วงระหว่างเกิดภัยพิบัติ และช่วงภายหลังเกิดภัยพิบัติ ทั้งนี้ คนพิการมักประสบปัญหาและมีความเสี่ยงสูงที่จะได้รับผลกระทบจากการเกิดภัยพิบัติมากกว่าประชาชนกลุ่มอื่นคนพิการมักจะประสบปัญหาในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารการแจ้งเตือนภัย การอพยพเคลื่อนย้าย การช่วยเหลือในระยะเร่งด่วน ตลอดจนการเยียวยาฟื้นฟูหลังจากการเกิดภัยพิบัติ ทั้งนี้ หากวิเคราะห์จากระบบการบริหารจัดการ ภัยพิบัติ มีข้อเสนอแนวคิดเบื้องต้นในการพัฒนาระบบสนับสนุนการวางแผนการจัดการภัยพิบัติสำหรับ คนพิการ ดังนี้

๓.๑ ปัญหาของคนพิการในสถานการณ์ภัยพิบัติ

ปัจจุบันทั่วโลกยอมรับว่าสาธารณภัยเป็นเรื่องที่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน มีคนบาดเจ็บและเสียชีวิตจำนวนมาก และส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของกลุ่มคนทุกกลุ่มรวมทั้งคนพิการด้วย ประเทศไทยยังประสบปัญหาภัยพิบัติอย่างอื่นในอัตราที่เพิ่มขึ้น เช่น ไฟป่า ภัยหนาว ภัยแล้ง ดินโคลนถล่ม และแผ่นดินไหว จากสถานการณ์ภัยพิบัติดังกล่าวข้างต้นพบว่า คนพิการก็เป็นส่วนหนึ่งของประชาชนที่ประสบปัญหาภัยพิบัติเช่นกัน จึงทำให้คนพิการ ครอบครัว และผู้ดูแลคนพิการประสบปัญหาในการดำรงชีวิตและปฏิบัติกิจวัตรประจำวันด้วยความยากลำบาก และคนพิการก็มักเป็นคนสุดท้ายในบ้านหรือในชุมชนที่ “ติดอยู่ในบ้าน” และเป็นคนสุดท้ายที่ได้รับการช่วยเหลือ โดยปัญหาที่พบบิดังนี้

- ขาดระบบการจัดการภัยพิบัติที่เป็นระบบ นับตั้งแต่การเฝ้าระวังภัยพิบัติ การเตรียมความพร้อมสำหรับคนพิการและชุมชน
- ขาดการจัดทำแผนที่คนพิการเพื่อให้สามารถช่วยเหลือในกรณีเกิดภัยพิบัติ
- ไม่มีการแจ้งเตือนภัยที่คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ การช่วยเหลือ การเคลื่อนย้ายคนพิการในระยะเร่งด่วน
- ขาดการสนับสนุนให้มีศูนย์พักพิงซึ่งสามารถให้ความช่วยเหลือคนพิการทุกประเภทและเอื้อสำหรับคนทุกคน ตลอดจนระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ รวมถึงการฟื้นฟูเยียวยาภายหลังสถานการณ์ภัยพิบัติได้สิ้นสุดลง

๓.๒ ข้อเสนอการบริหารจัดการในสถานการณ์ภัยพิบัติ

ข้อเสนอระดับชาติ

- ให้มีการกำหนดประเด็นภัยพิบัติเป็นวาระแห่งชาติที่ผู้นำทุกระดับจะต้องให้ความสำคัญ รวมถึงมีการจัดทำแผนการจัดการภัยพิบัติอย่างเป็นระบบโดยให้ความสำคัญกับคนทุกกลุ่มในสังคม
- ให้มีการเสริมสร้างศักยภาพเครือข่ายการให้ความช่วยเหลือกรณีภัยพิบัติตั้งแต่ระดับชาติไปจนถึงระดับท้องถิ่น รวมถึงให้มีการเชื่อมโยงเครือข่ายการดำเนินงานในทุกระดับเพื่อให้มีการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
- ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันพัฒนาระบบในการบริหารจัดการภัยพิบัติสำหรับคนพิการอย่างเป็นระบบ นับตั้งแต่การเฝ้าระวังภัยพิบัติ การจัดทำแผนที่คนพิการเพื่อให้สามารถช่วยเหลือในกรณีเกิดภัยพิบัติ การแจ้งเตือนภัยที่คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ การช่วยเหลือ การเคลื่อนย้ายคนพิการในระยะเร่งด่วน การสนับสนุนให้มีศูนย์พักพิงซึ่งสามารถให้ความช่วยเหลือคนพิการทุกประเภท และการฟื้นฟูเยียวยาภายหลังสถานการณ์ภัยพิบัติได้สิ้นสุดลงอย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอระดับท้องถิ่น

- ให้ท้องถิ่นมีการจัดทำแผนการจัดการภัยพิบัติระดับท้องถิ่นโดยให้คนพิการเข้าไปมีส่วนร่วมในทุกกระบวนการ รวมถึงให้มีการบรรจุเรื่องการจัดการภัยพิบัติและการช่วยเหลือคนพิการในกรณีเกิดภัยพิบัติไว้ในแผนพัฒนาท้องถิ่น
- ให้มีการเสริมสร้างความรู้เรื่องภัยพิบัติ การเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติอย่างต่อเนื่อง การถอดบทเรียนในการจัดการภัยพิบัติ รวมถึงการพัฒนาฐานข้อมูลของชุมชนและแผนที่ชุมชนเพื่อให้เกิดความรวดเร็วในการช่วยเหลือและการเคลื่อนย้ายคนพิการในกรณีเกิดภัยพิบัติ

- ให้ท้องถิ่นจัดตั้งศูนย์กลางการให้ความช่วยเหลือในท้องถิ่น การกำหนดจุดปลอดภัยของชุมชน ศูนย์พักพิงและศูนย์เตือนภัย ที่ทุกคนรวมถึงคนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ร่วมกัน รวมถึงการสร้างระบบอาสาสมัครในชุมชนเพื่อให้สามารถช่วยเหลือได้อย่างทันที่ในกรณีเกิดภัยพิบัติ ตลอดจนการฝึกซ้อมการเตรียมการอพยพ การเคลื่อนย้ายคนพิการ รวมถึงการจัดทำสัญลักษณ์และระบบเตือนภัยในชุมชน

ข้อเสนอในการจัดการตนเอง

- สนับสนุนให้องค์กรด้านคนพิการในการจัดการตนเอง โดยเฉพาะแผนการจัดการตนเองในกรณีเกิดภัยพิบัติ เช่น การเตรียมความพร้อม การเคลื่อนย้าย การดำรงชีวิตในสถานการณ์ภัยพิบัติ การสื่อสารกับชุมชนเมื่อต้องการความช่วยเหลือ
- ให้องค์กรด้านคนพิการเข้าไปมีส่วนร่วมและบทบาทที่สำคัญในการจัดการภัยพิบัติ และภัยพิบัติในระดับชุมชน รวมถึงการสร้างแกนนำรุ่นใหม่ซึ่งจะเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อรับมือกับสถานการณ์ภัยพิบัติ การถอดบทเรียน การจัดทำฐานข้อมูลคนพิการในชุมชน รวมถึงคนพิการต้องสร้างเครือข่ายคนพิการในระดับชุมชนเพื่อสร้างความร่วมมือเพื่อรองรับสถานการณ์ภัยพิบัติ

การถอดบทเรียนการจัดการสถานการณ์อุทกภัยสำหรับคนพิการ

๑. ช่วงก่อนเกิดภัยพิบัติ

การเตรียมความพร้อม (Preparedness) และการป้องกันและลดผลกระทบ (Prevention & Mitigation)

- การพัฒนาระบบข้อมูลของคนพิการในระบบ GIS เพื่อเชื่อมโยงกับระบบการแจ้งเตือนภัยพิบัติที่คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ โดยจะต้องมีการเชื่อมโยงข้อมูลการแจ้งเตือนภัยกับศูนย์เตือนภัยพิบัติแห่งชาติ และกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย สถาบันการแพทย์ฉุกเฉิน และสำนักงาน กสทช. โดยแนวคิดเบื้องต้นที่จะต้องดำเนินการคือการพัฒนา Application เพื่อแจ้งเตือนภัย ซึ่งจะต้องเป็นระบบปฏิบัติการที่สามารถรองรับทั้งในระบบปฏิบัติการ Android และระบบปฏิบัติการ IOS ที่คนพิการทุกประเภทสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้
- การแจ้งเตือนภัยผ่านระบบ SMS ข้อความสำหรับคนพิการที่ไม่ได้ใช้โทรศัพท์แบบ Smartphone โดยเชื่อมโยงข้อมูลการแจ้งเตือนภัยจากศูนย์เตือนภัยพิบัติแห่งชาติ ซึ่งปัจจุบันได้หารือกับผู้อำนวยการศูนย์เตือนภัยพิบัติแห่งชาติพบว่า มีกลุ่มเป้าหมายที่รับ SMS เตือนภัยจำนวน ๑๐๐,๐๐๐ คน ทั่วประเทศ ซึ่งเรามีความจำเป็นต้องบูรณาการกลุ่มคนพิการเข้ารับข้อมูลตรงจุดนี้ด้วย นอกจากการแจ้งเตือนภัยดังกล่าวจะต้องมีการจัดทำคู่มือการเตือนภัยพิบัติในแต่ละภัยทั้งแผ่นดินไหว อุทกภัย ภัยหนาว ภัยแล้ง ดินโคลนถล่ม สึนามิ เป็นต้นในรูปแบบสื่อที่คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้
- การชักซ้อมแผนอพยพเคลื่อนย้ายอย่างสม่ำเสมอให้กลุ่มคนพิการแต่ละประเภทเพื่อให้ความพร้อม และสามารถจัดการตนเองได้เมื่อจะต้องเผชิญกับภัยพิบัติต่างๆ
- การพัฒนาระบบอาสาเพื่อนเตือนภัยให้กับคนพิการเพื่อแจ้งข่าวด้านภัยพิบัติ

- การจัดการภัยพิบัติโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน(Community Based Disaster Risk Management : CBDRM) เพื่อให้ชุมชนบูรณาการคนพิการเข้าไปด้วย สามารถเตรียมชุมชน เตรียมตนเองเพื่อลดความเสี่ยงหรือผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นจากภัยพิบัติให้เกิดผลกระทบน้อยสุด จัดทำแผนที่ชุมชนเพื่อรองรับการเกิดภัยพิบัติ
- ให้ความรู้แก่กลุ่มคนพิการเกี่ยวกับภัยพิบัติ การเตรียมความพร้อมและการปฏิบัติตัวในสถานการณ์ภัยพิบัติ
- การจัดทำแผนการจัดการภัยพิบัติสำหรับคนพิการและส่งเสริมให้คนพิการและเครือข่ายด้านคนพิการจัดทำแผนการจัดการตนเองในสถานการณ์ภัยพิบัติ
- การเตรียมการจัดการศูนย์พักพิงที่เอื้อสำหรับคนทุกกลุ่มให้สามารถเข้าไปใช้บริการได้
- การพัฒนาระบบข้อมูลของคนพิการที่จะทำให้ให้ทราบคนพิการอยู่บริเวณไหนและอยู่ในพื้นที่เสี่ยงภัยหรือไม่อย่างไร ตลอดจนการป้องกันในเชิงการปรับปรุงอาคารสถานที่ ระบบนิเวศวิทยาเพื่อป้องกันอุทกภัย วาตภัย ดินถล่ม เป็นต้น

๒. ช่วงระหว่างเกิดภัยพิบัติ

การจัดการในสภาวะฉุกเฉิน (Crisis Management)

- วางระบบการช่วยเหลือคนพิการในระยะเร่งด่วน การเคลื่อนย้าย โดยทีมงานสหวิชาชีพ เพื่อให้คนพิการปลอดภัยและได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ภัยพิบัติน้อยที่สุด โดยการเชื่อมโยงข้อมูลคนพิการในพื้นที่ประสบภัยจาก Application เพื่อค้นหาคนพิการและสั่งการและประสานหน่วยงานในพื้นที่เพื่อให้ความช่วยเหลือเร่งด่วนที่เหมาะสมตามประเภทความพิการต่อไป
- การจัดตั้งศูนย์พักพิงที่เอื้อสำหรับคนพิการ จุดพื้นที่ปลอดภัยในชุมชน และวางระบบการบริหารจัดการศูนย์ที่มีประสิทธิภาพ
- การจัดเตรียมเครื่องอุปโภคบริโภค อาหาร ยารักษาโรค น้ำดื่มอย่างเพียงพอ
- วางระบบการสื่อสารข่าวสถานการณ์ภัยพิบัติที่ถูกต้องเข้าใจง่าย เพื่อแจ้งเตือนภัยและประกอบการตัดสินใจแก่กลุ่มคนพิการที่ยังไม่ได้รับผลกระทบ

๓. ช่วงหลังเกิดภัยพิบัติ

การฟื้นฟู (Recovery)

- การจัดทำฐานข้อมูลคนพิการที่ประสบปัญหาภัยพิบัติ เพื่อจะได้ดำเนินการให้ความช่วยเหลือในทุก ๆ ด้าน
- การวางระบบในการฟื้นฟูเยียวยาคนพิการทั้งด้านร่างกาย และจิตใจ โดยการบูรณาการความร่วมมือกับสถาบันการแพทย์ฉุกเฉิน กระทรวงสาธารณสุขในการตรวจสุขภาพคนพิการ และการให้คำปรึกษาเพื่อลดภาวะความเครียดต่าง ๆ
- สนับสนุนเครื่องอุปโภคบริโภคที่จำเป็นต่อการดำรงชีพอย่างพอเพียง
- เร่งรัดในการสำรวจบ้านเรือนที่อยู่อาศัยของคนพิการ และซ่อมแซมส่วนที่เสียหายชำรุดให้กลับมามีสภาพเดิมที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตคนพิการ รวมถึงการฟื้นฟูอาชีพแก่คนพิการหลังการเกิดภัย และซ่อมแซมอุปกรณ์เครื่องช่วยความพิการ
- การสื่อสารข้อมูลแนวทาง ระเบียบการให้ความช่วยเหลือแก่กลุ่มคนพิการที่ประสบภัยเพื่อให้สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้ทันและเท่าเทียมกับคนทั่วไป และได้รับความช่วยเหลืออย่างเท่าเทียม
- การบริหารจัดการศูนย์/หน่วยงานในการรับบริจาคและการจัดสรรสิ่งของ เงิน บริจาค

ส่วนที่ ๒

ทิศทางแผนการจัดการภัยพิบัติสำหรับคนพิการ
ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔

วิสัยทัศน์ คนพิการและผู้ดูแลคนพิการมีความปลอดภัยในสถานการณ์ภัยพิบัติ

พันธกิจ

๑. ลดความเสี่ยงและเตรียมความพร้อมให้คนพิการและผู้ดูแลคนพิการในสถานการณ์ภัยพิบัติ
๒. พัฒนาระบบบริหารจัดการในสถานการณ์ภัยพิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ
๓. เร่งรัดการฟื้นฟูเยียวยาคนพิการที่เผชิญสถานการณ์ภัยพิบัติอย่างเป็นธรรมและมีประสิทธิภาพ

เป้าประสงค์

๑. ลดความเสี่ยงของการสูญเสียชีวิต การตาย และการบาดเจ็บของคนพิการในสถานการณ์ภัยพิบัติ
๒. คนพิการและผู้ดูแลคนพิการ มีความพร้อม และความรู้ ความเข้าใจ ในสถานการณ์ภัยพิบัติ
๓. มีระบบการจัดการภัยพิบัติสำหรับคนพิการและผู้ดูแลคนพิการอย่างมีประสิทธิภาพ
๔. มีการบูรณาการการดำเนินงานด้านการจัดการภัยพิบัติของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพ
๕. คนพิการและผู้ดูแลคนพิการมีความปลอดภัยทั้งชีวิตและทรัพย์สินในสถานการณ์ภัยพิบัติ
๖. คนพิการและผู้ดูแลคนพิการได้รับการช่วยเหลือฟื้นฟูเยียวยาอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

ยุทธศาสตร์

๑. พัฒนามาตรการลดความเสี่ยงและเตรียมความพร้อมให้คนพิการและผู้ดูแลคนพิการจากสถานการณ์ภัยพิบัติ
๒. พัฒนาระบบการจัดการภัยพิบัติและบูรณาการการดำเนินงานในสถานการณ์ภัยพิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ
๓. เพิ่มประสิทธิภาพการฟื้นฟูเยียวยาคนพิการและผู้ดูแลคนพิการอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

แนวทาง/มาตรการ

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ พัฒนามาตรการลดความเสี่ยงและเตรียมความพร้อมให้คนพิการและผู้ดูแลคนพิการ จากสถานการณ์ภัยพิบัติ

แนวทางและมาตรการ	ตัวชี้วัด	ผู้รับผิดชอบ
แนวทางที่ ๑ ประเมินสถานการณ์และวิเคราะห์ความสามารถในการเตรียมพร้อมรับมือภัยพิบัติของกลุ่มคนพิการและผู้ดูแลคนพิการ	<ul style="list-style-type: none"> ระดับความสำเร็จในการจัดทำคู่มือหรือแบบประเมินสถานการณ์และความสามารถในการเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติของคนพิการและผู้ดูแลคนพิการ ร้อยละของคนพิการหรือผู้ดูแลคนพิการที่สามารถวิเคราะห์และประเมินศักยภาพตนเองในการรับมือสถานการณ์ภัยพิบัติ (ร้อยละ ๘๐) 	มท. พม. องค์กรด้านคนพิการ ดศ.
แนวทางที่ ๒ พัฒนาและเชื่อมโยงข้อมูลคนพิการในพื้นที่ที่มีความเสี่ยงภัยพิบัติตลอดจนการจัดทำแผนที่คนพิการในชุมชน	ระดับความสำเร็จในการเชื่อมโยงข้อมูลคนพิการในสถานการณ์ภัยพิบัติของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (ระดับ ๕)	มท. พม. สธ. สพฉ. กสทช. ดศ.
แนวทางที่ ๓ สนับสนุนองค์กรด้านคนพิการในการจัดการตนเอง โดยเฉพาะการจัดทำแผนการจัดการตนเองในกรณีเกิดภัยพิบัติ เช่น การเตรียมความพร้อม การเคลื่อนย้าย การดำรงชีวิตในสถานการณ์ภัยพิบัติ การสื่อสารกับชุมชนเมื่อต้องการความช่วยเหลือ	จำนวนองค์กรด้านคนพิการที่มีแผนการจัดการตนเองในสถานการณ์ภัยพิบัติ(ร้อยละ ๘๐ จากองค์กรด้านคนพิการ ๕๐๐ องค์กร)	มท(ปก) พม.(พก.) และองค์กรด้าน คนพิการทุกประเภท ความพิการ ดศ.
แนวทางที่ ๔ พัฒนาและจัดทำคู่มือชักจูงแนวปฏิบัติในการเตรียมความพร้อมรับมือสถานการณ์ภัยพิบัติแต่ละประเภทที่คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้	ระดับความสำเร็จในการจัดทำคู่มือและแนวทางในการเตรียมความพร้อมและชักจูงสำหรับคนพิการแต่ละประเภทในสถานการณ์ภัยพิบัติและสื่อสารให้คนพิการ ประชาชน ชุมชนและสังคม ได้รับทราบและเข้าใจ	มท. (ปก.) พม.(พก.) อต. และองค์กรด้าน คนพิการทุกประเภท ความพิการ
แนวทางที่ ๕ เสริมสร้างความรู้และความเข้าใจและความตระหนักในสถานการณ์ภัยพิบัติต่าง ๆ แก่กลุ่มคนพิการผู้ดูแลคนพิการครอบครัวและชุมชน	ร้อยละของคนพิการ และผู้ดูแลคนพิการมีความรู้และความเข้าใจในสถานการณ์ภัยพิบัติ (ร้อยละ ๘๐)	มท.(ปก.สธ) พม.(พก.) และองค์กรด้าน คนพิการทุกประเภท ความพิการ
แนวทางที่ ๖ พัฒนาและฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องให้คุ้นเคยกับการให้ความช่วยเหลือคนพิการที่ประสบภัยพิบัติ	ร้อยละของเจ้าหน้าที่หรือบุคลากรที่เกี่ยวข้องได้รับการพัฒนาและฝึกอบรมในการช่วยเหลือคนพิการ (ร้อยละ ๘๐)	มท.(ปก.สธ.) พม.(พก.) สธ. อพท. องค์กร ด้านคนพิการ
แนวทางที่ ๗ พัฒนาอาสาสมัคร/อาสาสมัครคนพิการในการแจ้งเตือนภัยพิบัติสำหรับคนพิการในชุมชน	<ul style="list-style-type: none"> จำนวนอาสาสมัครที่ได้รับการพัฒนาในการแจ้งเตือนภัยสำหรับคนพิการ (จำนวนอย่างน้อยปีละ ๑,๐๐๐ คน) จำนวนคนพิการที่ได้รับการพัฒนาเป็นอาสาสมัครในการแจ้งเตือนภัย (จำนวนอย่างน้อยปีละ ๕๐๐ คน) 	มท.(ปก.สธ.) พม.(พก.) สธ. องค์กรด้านคนพิการ

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ พัฒนามาตรการลดความเสี่ยงและเตรียมความพร้อมให้คนพิการและผู้ดูแลคนพิการจากสถานการณ์ภัยพิบัติ (ต่อ)

แนวทางและมาตรการ	ตัวชี้วัด	ผู้รับผิดชอบ
แนวทางที่ ๘ ตรวจสอบและเตรียมการจัดตั้งศูนย์พักพิงและศูนย์อพยพที่เอื้อต่อคนพิการและคนทุพพลภาพ	จำนวนศูนย์พักพิงและศูนย์อพยพที่เอื้อต่อคนพิการและคนทุพพลภาพในทุกพื้นที่ที่มีความเสี่ยงและเกิดภัยพิบัติซ้ำ (อย่างน้อยจังหวัดละ ๑ แห่ง)	มท.(ปภ,สธ.) พม.(พท.) และองค์กรด้านคนพิการ พศ. ศธ. สธ.
แนวทางที่ ๙ ฝึกซ้อมอพยพสำหรับคนพิการ ผู้ดูแลคนพิการ ครอบครัว ชุมชนในแต่ละประเภทของภัย เช่น วาตภัย อุทกภัย แผ่นดินไหว สึนามิ เป็นต้น ให้สอดคล้องความเสี่ยงแต่ละพื้นที่ โดยบูรณาการร่วมกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติอย่างต่อเนื่อง	<ul style="list-style-type: none"> - ระดับความสำเร็จในการฝึกซ้อมอพยพสำหรับคนพิการและผู้ดูแลคนพิการในแต่ละประเภทของภัย เช่น วาตภัย อุทกภัย แผ่นดินไหว สึนามิ เป็นต้น โดยดำเนินการร่วมกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในจังหวัด อย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง ในแต่ละจังหวัด - มีการฝึกซ้อมอพยพสำหรับคนพิการและผู้ดูแลคนพิการโดยดำเนินการร่วมกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในจังหวัด อย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง 	มท.(ปภ,สธ) พม.(พท.) สธ. สพฉ. คค. และองค์กรด้านคนพิการ ทุกประเภท ความพิการ หน่วยงานในระดับจังหวัด
แนวทางที่ ๑๐ พัฒนาระบบการเฝ้าระวังและแจ้งเตือนภัยพิบัติ การติดต่อสื่อสารสำหรับคนพิการให้เข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	จำนวนระบบการเฝ้าระวังและการแจ้งเตือนภัยพิบัติที่ได้รับการพัฒนาสำหรับคนพิการทุกประเภท (๑ ระบบ)	มท. (ปภ) พม.(พท.) ตศ. กสทช. สธ. วท.

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ พัฒนาระบบการจัดการภัยพิบัติและบูรณาการการดำเนินงานในสถานการณ์ภัยพิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ

แนวทางและมาตรการ	ตัวชี้วัด	ผู้รับผิดชอบ
แนวทางที่ ๑ บูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน เครือข่ายในการบริหารจัดการภัยพิบัติสำหรับคนพิการทุกประเภทอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล	ระดับความสำเร็จในการบูรณาการความร่วมมือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านการจัดการภัยพิบัติสำหรับคนพิการ (ระดับ ๕)	มท.(ปภ.สถ) พม.(พก.) กสทช. และองค์กรด้านคนพิการทุกประเภท ความพิการ
แนวทางที่ ๒ จัดระบบสื่อสาร แจ้งเหตุเตือนภัยที่คนพิการทุกประเภทสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้	มีช่องทางสื่อสารและแจ้งเหตุเตือนภัยที่คนพิการแต่ละประเภทเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้	มท.(ปภ.สถ) พม.(พก.) กสทช. และองค์กรด้านคนพิการทุกประเภท ความพิการ
แนวทางที่ ๓ อพยพและเคลื่อนย้ายคนพิการในระยะเร่งด่วน และการอพยพที่ปลอดภัยต่อชีวิต	ร้อยละของคนพิการมีความปลอดภัยในการอพยพเคลื่อนย้าย (ร้อยละ ๑๐๐)	มท.(ปภ.) พม.(พก.) สธ. สพฉ.
แนวทางที่ ๔ บริหารจัดการศูนย์พักพิงและสถานที่ปลอดภัยให้เอื้อต่อคนพิการและทุกคนในสังคม	- ร้อยละของศูนย์พักพิง หรือพื้นที่ปลอดภัยที่เอื้อต่อคนพิการ (ร้อยละ ๘๐)	มท. พม.

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ เพิ่มประสิทธิภาพการฟื้นฟูเยียวยาคนพิการและผู้ดูแลคนพิการอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

แนวทางและมาตรการ	ตัวชี้วัด	ผู้รับผิดชอบ
แนวทางที่ ๑ จัดทำคู่มือฟื้นฟูเยียวยาที่คนพิการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้	ระดับความสำเร็จในการจัดทำคู่มือฟื้นฟูเยียวยาที่คนพิการทุกประเภทเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้	มท.(ปภ.) พม.(พก.)
แนวทางที่ ๒ ประเมินปัญหาความต้องการและข้อมูลคนพิการที่ได้รับผลกระทบในสถานการณ์ภัยพิบัติ	ระดับความสำเร็จในการจัดทำแผนฟื้นฟูและเยียวยา การให้ความช่วยเหลืออย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง	มท.(ปภ.) พม(พก.)
แนวทางที่ ๓ สนับสนุนให้คนพิการ ผู้ดูแลคนพิการ ครอบครัวให้เข้าถึงสิทธิประโยชน์การฟื้นฟู เยียวยา และความช่วยเหลือจากสถานการณ์ภัยพิบัติอย่างเป็นธรรม	ร้อยละของคนพิการที่เข้าถึงและได้รับการฟื้นฟู เยียวยาอย่างเป็นธรรมและเท่าเทียม (ร้อยละ ๑๐๐)	มท.(ปภ.) พม(พก.) และองค์กรด้านคนพิการ
แนวทางที่ ๔ ซ่อมแซมและปรับปรุงสภาพแวดล้อมและที่อยู่อาศัยของคนพิการ ภายอุปกรณ์ รถโยกรถเข็นของคนพิการที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ภัยพิบัติให้ดีขึ้นและปลอดภัยกว่าเดิม	ร้อยละของสภาพแวดล้อมและที่อยู่อาศัย ภายอุปกรณ์ รถโยกรถเข็นของคนพิการที่ได้รับการซ่อมแซมปรับปรุง (ร้อยละ ๑๐๐)	พม. สธ. มท. กทม. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ส่วนที่ ๓

การแปลงแผนสู่การปฏิบัติและการติดตามประเมินผล

แผนการจัดการภัยพิบัติสำหรับคนพิการ ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ ดำเนินงานควบคู่ไปกับ แผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ ภายใต้พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ.๒๕๕๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๕๖ ดังนั้น จึงมีผู้เกี่ยวข้องและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจำนวนมาก การแปลงแผนฉบับนี้ไปสู่การปฏิบัติ ประกอบด้วยสาระสำคัญ ได้แก่ วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ ยุทธศาสตร์ แนวทางมาตรการ ตัวชี้วัด และแนวทางในการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติ การรับรู้ ความเข้าใจ ตลอดจนความตระหนักและเจตคติที่ดีและสร้างสรรค์ในการดำเนินงานด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการของทั้งภาครัฐ เอกชน ภาคประชาสังคม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรด้านคนพิการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยดำเนินการจัดทำแผนงาน โครงการ กิจกรรม ให้สอดคล้องและเชื่อมโยงรองรับแต่ละยุทธศาสตร์ ซึ่งแต่ละหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถนำไปประกอบการพิจารณา เพื่อบูรณาการให้สอดคล้องกับแผนกลยุทธ์ และแผนปฏิบัติราชการประจำปี เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานของแผนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

วัตถุประสงค์ของการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติ

๑. เพื่อให้การขับเคลื่อนแผนการจัดการภัยพิบัติสำหรับคนพิการ ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ สู่การปฏิบัติอย่างมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน
๒. เพื่อบูรณาการความร่วมมือทุกระดับในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ของแผนการจัดการภัยพิบัติสำหรับคนพิการ ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ สู่การปฏิบัติ
๓. เพื่อให้การติดตามและประเมินผลอย่างเป็นระบบในทุกระดับ

แนวทางการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติ

๑. การเสริมสร้างและพัฒนาความเข้าใจเกี่ยวกับสาระสำคัญของแผนการจัดการภัยพิบัติสำหรับคนพิการ ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ เกี่ยวกับสาระสำคัญและกรอบทิศทางของแผนแผนการจัดการภัยพิบัติสำหรับคนพิการ ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และประสานงานการแปลงแผนฯ ไปสู่การปฏิบัติ รวมถึงการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติ ทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และท้องถิ่น เช่น การจัดประชุมสร้างความเข้าใจ การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่าง ๆ เป็นต้น

๒. การบูรณาการประสานการปฏิบัติแผนการจัดการภัยพิบัติสำหรับคนพิการ ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ กับแผนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยภายใต้ประเด็นยุทธศาสตร์ที่มีความเชื่อมโยงกัน ตลอดจนส่งเสริมให้แต่ละหน่วยงาน มีการดำเนินงานเพื่อแปลงแผนในส่วนที่เกี่ยวข้อง ตามกรอบของแผนการจัดการภัยพิบัติสำหรับคนพิการ ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔
๓. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนแผนรวมถึงกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการจะต้องจัดสรรกรอบวงเงินสำหรับ การขับเคลื่อนแผนการจัดการภัยพิบัติสำหรับคนพิการ ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ สู่การปฏิบัติ
๔. ส่งเสริมกระบวนการและขั้นตอนในการจัดทำแผนปฏิบัติการที่เน้นแผนงาน (Program planning) โดยจัดกลุ่มและลำดับความสำคัญของโครงการและกิจกรรมของแต่ละแผนงาน และความสัมพันธ์ระหว่างแผนงานเพื่อให้แผนงาน/โครงการตอบสนองต่อยุทธศาสตร์ของแผนการจัดการภัยพิบัติสำหรับคนพิการ ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ และเกิดผลลัพธ์สูงสุดในการนำไปปฏิบัติ

การติดตามและประเมินผล

- ๑) คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนและติดตามประเมินผลแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติฉบับที่ ๕ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ แต่งตั้งกลไกในการขับเคลื่อนและติดตามประเมินผลแผนการจัดการภัยพิบัติสำหรับคนพิการ ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ เพื่อกลไกสำคัญในการบูรณาการ กำกับและติดตามประเมินผล และการขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติ ประกอบด้วยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นักวิชาการ ผู้ทรงคุณวุฒิ สถาบันการศึกษา ผู้แทนองค์กรด้านคนพิการ เป็นต้น
- ๒) จัดทำและพัฒนาดัชนีชี้วัดผลสำเร็จของการพัฒนาตามแผนโดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมจากผู้เกี่ยวข้อง
- ๓) พัฒนาระบบติดตามตรวจสอบและประเมินผลตามแนวทางการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของการปฏิบัติงานให้มีมาตรฐานและวิธีการวัดผลงานที่ชัดเจน ตลอดจนติดตามประเมินผลแผนรอบปี รอบครึ่งแผน และสิ้นสุดแผน โดยสถาบันการศึกษา นักวิชาการ ผู้ทรงคุณวุฒิ และองค์กรด้านคนพิการ
- ๔) พัฒนาระบบข้อมูลของกลุ่มเป้าหมายคนพิการ ผู้ดูแลคนพิการเพื่อการวางแผนให้ตอบสนองต่อการพัฒนาระบบบริหารจัดการด้านภัยพิบัติในทุกมิติ

ກາລຸນາ

หน่วยงานที่รับผิดชอบตามแผน

หน่วยงาน	ชื่อย่อ
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	พม.
กระทรวงมหาดไทย	มท.
กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม	ดศ.
กระทรวงคมนาคม	คค.
กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ	พก.
กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย	ปภ.
กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น	สถ.
กรมอุตุนิยมวิทยา	อท.
สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ	สพฉ.
สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ	กสทช.
สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ	พศ.
กรุงเทพมหานคร	กทม.
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	อปท.

ความรู้เกี่ยวกับสาธารณภัย

สถานการณ์สาธารณภัยของประเทศไทยที่สำคัญที่เกิดขึ้นและสร้างความสูญเสียต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน มีดังนี้

๑. วาตภัย

วาตภัย หมายถึง ภัยหรืออันตรายที่เกิดจากลมพายุ ซึ่งลมพายุที่ก่อให้เกิดวาตภัยขึ้นในประเทศไทยนั้น เช่น พายุดีเปรสชัน พายุโซนร้อน พายุไต้ฝุ่น พายุฤดูร้อน เป็นต้น ดังนั้น เพื่อเป็นการไม่ประมาทและป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้น เราจึงควรเตรียมตัวและเพิ่มความระมัดระวังอันตรายจากพายุต่าง ๆ โดยการปฏิบัติดังนี้

- **ก่อนเกิด** ตรวจสอบสภาพบ้านเรือน โดยเพิ่มที่ค้ำยันประตู หน้าต่าง หลังคาบ้านให้อยู่ในสภาพแข็งแรง จัดเก็บสิ่งของที่สามารถปลิวลมได้ในที่มิดชิด ตัดแต่งกิ่งไม้และโค่นต้นไม้บริเวณรอบบ้านที่ไม่อาจหักโค่นทิ้ง หากพบเห็นป้ายโฆษณาอยู่ในสภาพไม่ปลอดภัย ให้แจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการแก้ไข ส่วนเกษตรกรให้จัดทำที่ค้ำยันหรือสิ่งปกคลุมผลผลิตทางการเกษตร เพื่อป้องกันแรงลมพัดพื้ผลทางการเกษตรเสียหาย

- **ขณะเกิด** หลบในอาคารที่มั่นคงแข็งแรง ปิดประตูหน้าต่างให้สนิท เพื่อป้องกันสิ่งของปลิวเข้ามากระแทกหรือแรงลมหอบพัดบ้านเรือนได้รับความเสียหาย อยุ่ให้ห่างจากสิ่งปลูกสร้างที่ไม่มั่นคงแข็งแรง ไม่หลบพายุไต้ฝุ่นไม้ป้ายโฆษณา ใกล้แนวเสาไฟฟ้า เพราะเสี่ยงต่อการถูกถล่มทับ

• **หลังเกิด** หากมีต้นไม้หักโค่น เสาไฟฟ้าล้ม สายไฟขาด ให้แจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาจัดการแก้ไข และซ่อมแซมโดยด่วน รีบช่วยเหลือและนำผู้บาดเจ็บส่งสถานพยาบาลที่อยู่บริเวณใกล้เคียง

๒. อุทกภัย

อุทกภัย หมายถึง ภัยหรืออันตรายที่เกิดจากสภาวะน้ำท่วมขัง หรือน้ำท่วมฉับพลันอันมีสาเหตุมาจากการเกิดฝนตกหนักหรือฝนตกต่อเนื่องเป็นเวลานาน

• **ก่อนเกิดอุทกภัย** หมั่นติดตามพยากรณ์อากาศและประกาศแจ้งเตือนภัย ปฏิบัติตาม คำเตือนอย่างเคร่งครัด จัดเตรียมน้ำดื่ม ยารักษาโรค ไฟฉาย เทียนไข อาหารแห้งและของใช้อื่นที่จำเป็นไว้ใช้งานในยามฉุกเฉิน ปรับสภาพแวดล้อมรอบบ้านให้พร้อมรับมือน้ำท่วม บ้านที่อยู่ริมน้ำให้นำกระสอบทรายมาจัดวางเป็นแนวคั่นกั้นน้ำ ส่วนบ้านที่อยู่ในเขตชุมชนที่มักเกิดน้ำท่วมขังให้ทำความสะอาดท่อระบายน้ำให้มีเศษขยะกีดขวางทางไหลของน้ำ

• ขณะเกิดอุทกภัย

กรณีน้ำท่วมไม่รุนแรง ให้ขนย้ายสิ่งของชั้นที่สูง พร้อมตัดกระแสไฟฟ้าภายในบ้านและย้ายปลั๊กไฟ ให้พ้นจากระดับน้ำท่วมถึง

กรณีน้ำท่วมรุนแรงจนต้องอพยพ ตั้งสติ อย่าตื่นตระหนก ให้ความช่วยเหลือเด็กและคนชรา ก่อนโดยหนีไปตามเส้นทางที่ปลอดภัยจากแนวการไหลของน้ำ หลีกเลี่ยงการเดินข้ามลำน้ำที่มีระดับน้ำสูงเหนือเข่า และบริเวณที่กระแสน้ำไหลเชี่ยวกราก เพราะอาจถูกน้ำพัดหรือได้รับอันตรายจากท่อนไม้หรือก้อนหินที่ลอยมาตามน้ำ ห้ามขับรถยนต์ หรือรถจักรยานยนต์ผ่านบริเวณที่มีน้ำท่วมสูง เพราะความแรงของกระแสน้ำอาจพัดรถจนน้ำได้

๓. อัคคีภัย

อัคคีภัย นับเป็นภัยพิบัติที่เกิดขึ้นจากการกระทำของมนุษย์ ซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายทั้งต่อร่างกาย ชีวิต และทรัพย์สินของประชาชนอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากเกิดขึ้นในอาคารขนาดใหญ่ อาคารสูง โรงงานอุตสาหกรรม เขตชุมชนหนาแน่น และย่านการค้าต่างๆ จะก่อให้เกิดความเสียหายเป็นจำนวนมหาศาล วิธีการป้องกันและปฏิบัติตนเมื่อเกิดอัคคีภัย ดังนี้

- หมั่นตรวจสอบอุปกรณ์ไฟฟ้าให้อยู่ในสภาพปลอดภัย หากชำรุดให้รีบซ่อมแซม
- ปิดสวิตช์ไฟและถอดปลั๊กไฟทุกครั้งหลังใช้งาน ไม่เปิดเครื่องใช้ไฟฟ้าติดต่อกันเป็นเวลานาน เพื่อป้องกันไฟฟ้าลัดวงจร อาจทำให้เกิดอัคคีภัยได้
- ปิดวาล์วถังแก๊ส ปิดสวิตช์เตาหุงอาหาร และดับธูปเทียนให้สนิท
- จุดไฟเผาขยะในภาชนะที่ปิดมิดชิด
- ทิ้งก้นบุหรี่และดับให้สนิทในที่เขี่ยบุหรี่ เพื่อป้องกันการเกิดอัคคีภัย
- จัดสภาพแวดล้อมภายในบ้านให้ปลอดภัยจากอัคคีภัย โดยกำจัดวัสดุที่เป็นเชื้อเพลิง
- จัดเก็บสารเคมีที่ติดไฟง่ายให้ห่างจากแหล่งความร้อน
- ไม่จัดเก็บสิ่งของบริเวณบันได ประตู หน้าต่างทางเดิน ทางออกฉุกเฉิน บันไดหนีไฟ เพราะจะกีดขวางเส้นทางหนีไฟ

- ติดตั้งอุปกรณ์ป้องกันอัคคีภัยในอาคารหรือบ้านเรือน โดยจัดวางถังดับเพลิงเคมีในจุดที่หยิบใช้งานได้สะดวก
- หมั่นสังเกตและใส่ใจความปลอดภัยเมื่อเข้าไปอยู่ในอาคารที่ไม่คุ้นเคย โดยศึกษาแผนผังอาคาร ตรวจสอบตำแหน่งบันไดหนีไฟ ทางออกฉุกเฉิน เส้นทางหนีไฟที่อยู่ใกล้ที่สุด ที่ตั้งอุปกรณ์แจ้งเหตุ และอุปกรณ์ดับเพลิง
- ตั้งสติ ไม่ตื่นตระหนกเมื่อเกิดอัคคีภัย หากสถานการณ์ไม่รุนแรง ให้ดับเพลิงเองในเบื้องต้น โดยใช้อุปกรณ์ใกล้ตัว
- รีบอพยพหนีไฟโดยใช้บันไดหนีไฟ ห้ามใช้ลิฟท์อย่างเด็ดขาด เพราะเมื่อเกิดอัคคีภัย ไฟฟ้าจะดับ ทำให้ติดค้างอยู่ในลิฟท์ จาตออากาศหายใจเสียชีวิต
- หากเส้นทางหนีไฟมีควันไฟปกคลุม ใช้ผ้าชุบน้ำปิดจมูกหรือใช้ถุงพลาสติกใสขนาดใหญ่ อดอากาศบริสุทธิ์มาครอบศีรษะ เพื่อป้องกันการสำลักควัน
- กรณีติดอยู่ในห้อง ก่อนออกจากห้องให้ใช้มือสัมผัสผนังหรือลูกบิดประตู หากมีความร้อนสูง แสดงว่าเกิดเพลิงไหม้บริเวณใกล้เคียง ห้ามเปิดประตูออก และปิดประตูห้องให้สนิท โดยใช้ผ้าหนา ๆ ชุบน้ำอุดตามช่องที่ควันไฟสามารถเข้ามาได้
- หากไฟลุกลามควรแจ้งหน่วยดับเพลิง หมายเลขโทรศัพท์ ๑๙๙

๔. ภัยแล้ง

ภัยแล้ง คือ ภัยที่เกิดจากการขาดแคลนน้ำในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งเป็นเวลานาน ฝนแล้งไม่ตกต้องตามฤดูกาล จนก่อให้เกิดความแห้งแล้ง และส่งผลกระทบต่อชุมชน สำหรับภัยแล้งในประเทศไทย ส่วนใหญ่เกิดจากฝนแล้งและทิ้งช่วง ซึ่งฝนแล้งเป็นภาวะปริมาณฝนตกน้อยกว่าปกติหรือฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล กับการเคลื่อนผ่านของพายุหมุนเขตร้อนที่น้อยกว่าปกติ

วิธีการแก้ปัญหาภัยแล้ง

- ประชาชนควรใช้น้ำอย่างประหยัด กักเก็บน้ำใส่ภาชนะไว้ใช้ ตรวจสอบท่อน้ำประปา หากพบจุดรั่วซึมให้รีบซ่อมแซมทันที
- เกษตรกร เลือกปลูกพืชอายุสั้นที่ใช้น้ำน้อย เช่น พืชตระกูลถั่ว ข้าวโพด มันสำปะหลัง เป็นต้น งดเว้นการให้น้ำปรางครั้งที่ ๒ จัดทำคันดินกั้นน้ำและขุดลอกคูน้ำให้จัดเก็บน้ำได้มากขึ้น
- ภาคอุตสาหกรรม จัดเตรียมแหล่งน้ำสำรองและตรวจสอบระบบท่อส่งน้ำให้อยู่ในสภาพที่สมบูรณ์

๕. แผ่นดินไหว

แผ่นดินไหว หมายถึง ภัยธรรมชาติซึ่งเกิดจากการปลดปล่อยพลังงานใต้พิภพ ทำให้เกิดแผ่นดินเกิดการสั่นสะเทือน อาจทำให้เกิดภูเขาไฟระเบิด แผ่นดินเลื่อนและถล่มแผ่นดินไหวหรือการสั่นสะเทือนของพื้นดิน เกิดขึ้นได้ทั้งจากการกระทำของธรรมชาติและมนุษย์ โดยการปฏิบัติเมื่อเกิดแผ่นดินไหว ดังนี้

- **ก่อนเกิดเหตุ** ตรวจสอบบ้านเรือนและสิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ ภายในบ้านให้อยู่ในสภาพมั่นคงแข็งแรง และปลอดภัยอยู่เสมอ โดยทำการยึดติดอุปกรณ์และเฟอร์นิเจอร์ต่างๆ กับพื้นหรือผนังบ้านอย่างแน่นหนา ไม่วางสิ่งของที่มึนน้ำหนักรวมไว้บนหลังตู้หรือที่สูง เพื่อป้องกันแรงสั่นสะเทือน ทำให้สิ่งของหล่นลงมาทำผู้ที่อาศัยในบ้านเรือนได้

- **ระหว่างเกิดเหตุ**

- **กรณีอยู่ในอาคาร**

- ให้หาที่หลบกำบังในบริเวณที่ปลอดภัย พร้อมใช้มือกำบังศีรษะและลำคอ โดยหมอบบริเวณใต้โต๊ะหรือเก้าอี้ที่แข็งแรง ไม่มีสิ่งของหล่นใส่ โดยหมอบบริเวณใต้โต๊ะหรือเก้าอี้ที่แข็งแรง เช่น สามเหลี่ยมใต้คาน หรือช่องว่างรอบ ๆ สิ่งของหรือโครงสร้างอาคารที่มีความมั่นคงแข็งแรงและทนต่อแรงกดทับได้มาก เป็นต้น ไม่อยู่ใต้คานหรือใกล้เสา อยู่ให้ห่างจากประตู หน้าต่างที่เป็นกระจก และเฟอร์นิเจอร์ขนาดใหญ่ที่สามารถล้มลงมาได้

- ห้ามวิ่งหนีออกจากอาคาร โดยใช้ลิฟต์หรือบันไดหนีไฟอย่างเด็ดขาด เพราะอาจได้รับอันตรายจากสิ่งของที่ร่วงหล่น โดยเฉพาะหากกระแสไฟฟ้าดับ จะทำให้ติดค้างอยู่ในลิฟต์ และขาดอากาศหายใจ เสียชีวิตได้

- **กรณีกำลังขับรถ** ให้หยุดรถและหาที่จอดรถในบริเวณที่ปลอดภัยและรองจนกว่าเหตุแผ่นดินไหวจะสงบค่อยขับรถต่อ ห้ามหยุดรถบริเวณบนและใต้สะพาน ป้ายโฆษณา และต้นไม้ขนาดใหญ่

- **หลังเกิดเหตุ**

- รีบเปิดวาล์วถังก๊าซ ท่อแก๊ส ตัดกระแสไฟฟ้าโดยปิดสวิตช์ไฟ หรือสับคัทเอาต์ ตลอดจนห้ามก่อประกายไฟในบริเวณดังกล่าว เช่น จุดไม้ขีดไฟ สูบบุหรี่ เป็นต้น เพราะอาจมีแก๊สรั่วไหลในพื้นที่ใกล้เคียง ทำให้เกิดการระเบิดหรือเพลิงไหม้ได้

- เมื่อแผ่นดินไหวยุติ ให้รีบออกจากอาคารโดยเร็วที่สุด ไม่กลับเข้าไปในอาคาร เพราะหากเกิดการสั่นไหวซ้ำอีก อาคารอาจพังถล่มลงมาได้ อย่าหลงเชื่อข่าวลือ ให้ติดตามรับฟังสถานการณ์พร้อมปฏิบัติตามประกาศเตือนภัยจากหน่วยงานภาครัฐอย่างเคร่งครัด

๖. แผ่นดินถล่ม

แผ่นดินถล่ม เป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติของการสีกกร่อนชนิดหนึ่งที่เกิดความเสียหายต่อบริเวณพื้นที่ที่เป็นเนินสูงหรือภูเขาที่มีความลาดชันมาก เนื่องจากขาดความสมดุลในการทางตัวบริเวณดังกล่าว ทำให้เกิดการปรับตัวของพื้นดินต่อแรงดึงดูดของโลก และเกิดการเคลื่อนตัวขององค์ประกอบธรณีวิทยา บริเวณนั้นจากที่สูงลงสู่ที่ต่ำ แผ่นดินถล่มมักเกิดในกรณีที่มีฝนตกหนักมากบริเวณภูเขา และภูเขานั้นอุ้มน้ำไว้จนเกิดการอึดตัวโดยเฉพาะภูเขาหินแกรนิต ซึ่งมีพันธุ์ไม้ปกคลุมน้อย และต้นน้ำลำธารถูกทำลาย มักจะเกิดเมื่อมีฝนตกหนักหลายชั่วโมง โดยการป้องกันมีดังนี้

- **การเตรียมพร้อมก่อนเกิดดินถล่ม** ชุมชนที่อยู่ในพื้นที่เสี่ยงภัยควรจัดเวรยามเฝ้าระวัง ติดตามพยากรณ์ประกาศแจ้งเตือนภัย สังเกตความผิดปกติของธรรมชาติที่เป็นสัญญาณเตือนก่อนเกิดดินถล่ม โดยเฉพาะในช่วงกลางคืนซึ่งมักเกิดน้ำหลากและดินถล่ม

การหนีภัยดินถล่ม อย่ามัวแต่ห่วงทรัพย์สิน ให้หนีไปตามเส้นทางที่พ้นจากแนวการไหลของดินถล่ม โดยขึ้นที่สูงหรือสถานที่ปลอดภัย หลีกเลี่ยงการใช้เส้นทางที่เป็นแนวการไหลของดินหรือมีกระแสน้ำไหลเชี่ยวกราก หากจำเป็นต้องใช้เส้นทางดังกล่าว ให้ใช้เชือกผูกลำตัวแล้วยึดติดไว้กับต้นไม้หรือสิ่งปลูกสร้างที่มั่นคงแข็งแรง เพื่อป้องกันกระแสน้ำที่ไหลเชี่ยวกราดพัดจมน้ำ ที่สำคัญห้ามว่ายน้ำหนีโดยเด็ดขาด เพราะอาจกระแทกกับซากต้นไม้หรือหินที่ไหลมาตามน้ำ

- **หลังเกิดดินถล่ม** ห้ามเข้าใกล้บริเวณที่เกิดดินถล่มหรือบ้านเรือนที่ได้รับความเสียหาย เพื่อป้องกันอันตรายจากการพังทลายซ้ำ

๗. ไฟป่า

ไฟป่า เป็นภัยธรรมชาติซึ่งเกิดจากมนุษย์เป็นส่วนใหญ่ เช่น การเผาไหม้ของป่า เผาทำไร่เลื่อนลอย เผากำจัดวัชพืช มีเพียงส่วนน้อยที่เกิดจากธรรมชาติโดยการเสียดสีของต้นไม้แห้ง ไฟป่าทำให้เกิดมลพิษในอากาศมากขึ้น ผงฝุ่น คิวโนไฟ จะกระจายในอากาศทั่วไป ไม่สามารถลอยขึ้นเบื้องบนได้ ทำให้มองเห็นไม่ชัดเจน สุขภาพเสื่อมโทรม พิษผลการเกษตรด้อยคุณภาพ แหล่งทรัพยากรลดลง สำหรับการป้องกันและลดผลกระทบจากไฟป่าและหมอกควัน มีดังนี้

- ร่วมกันดูแลรักษาพื้นที่ป่าไม้ ไม่ตัดไม้ทำลายป่า
- กำจัดวัชพืชที่เป็นเชื้อเพลิงโดยเก็บกวาดกิ่งไม้ ใบไม้แห้ง
- สร้างแนวกันไฟป้องกันไฟลุกลามไปยังพื้นที่ใกล้เคียง
- งดเว้นการเผาขยะหรือวัชพืชบริเวณใกล้แนวชายป่า
- ไม่เก็บหาของป่าหรือล่าสัตว์ด้วยวิธีการจุดไฟหรือรมควัน
- ดูแลพื้นที่การเกษตร โดยหมั่นตัดหญ้าและเก็บกวาดใบไม้แห้ง

๘. สึนามิ

สึนามิ เป็นภาษาญี่ปุ่น แปลว่า คลื่นท่าเรือ จะพัดจากทะเลเข้าสู่ฝั่งอย่างรวดเร็วและรุนแรงเกินกว่าคนจะวิ่งหนีได้ทันจำนวนคลื่นที่เกิดมีหลายลูกและมีขนาดไม่เท่ากัน เกิดขึ้นในมหาสมุทรแปซิฟิก ซึ่งเป็นแนวของภูเขาไฟใต้น้ำทะเล เกิดขึ้นได้ทั้งในเวลากลางวันและกลางคืน สามารถเคลื่อนตัวสู่แม่น้ำที่เชื่อมทะเลและมหาสมุทรได้ สึนามิเป็นภัยธรรมชาติที่ก่อให้เกิดความเสียหายอย่างมหาศาล โดยวิธีปฏิบัติตนเมื่อเกิดสึนามิ ดังนี้

- **หากอยู่บริเวณชายฝั่งทะเล** หากมีประกาศแจ้งเตือนหรือรับรู้ถึงการเกิดแผ่นดินไหว และสังเกตเห็นน้ำทะเลลดระดับลงอย่างรวดเร็ว ให้รีบหนีขึ้นที่สูง (สูงกว่าระดับน้ำทะเลมากกว่า ๑๕ เมตร) หรือเข้าไปอยู่ในอาคารสูงที่มั่นคงแข็งแรง โดยอยู่ให้ห่างจากชายฝั่งทะเล ปากแม่น้ำ หรือลำน้ำที่ติดกับทะเลมากที่สุด เพราะสึนามิอาจซัดเข้าไปในพื้นที่ดังกล่าว ทำให้เกิดอันตราย

- กรณีได้รับคำเตือนภัยสึนามิ ให้รีบหนีออกจากพื้นที่ริมชายฝั่งทะเล ไปตามเส้นทางที่ปลอดภัย และปฏิบัติตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่อย่างเคร่งครัด

- กรณีอยู่ในเรือ ให้รีบนำเรือออกไปกลางทะเล บริเวณน้ำลึกนอกชายฝั่ง เพราะคลื่นที่อยู่ห่างชายฝั่งมีขนาดเล็ก พร้อมติดตามรับฟังสถานการณ์เป็นระยะ รวมถึงแจ้งจุดที่เรือลอย จะได้สามารถขอความช่วยเหลือได้หากเกิดเหตุฉุกเฉิน ก่อนกลับเข้าฝั่งให้แจ้งเจ้าหน้าที่ชายฝั่งทราบล่วงหน้า

หลังเกิดสึนามิ ให้รออยู่ในบริเวณที่ปลอดภัยสักระยะและอยู่ให้ห่างจากชายฝั่งทะเล ห้ามลงไปบริเวณชายหาดในทันที เพราะสึนามิประกอบด้วยคลื่นหลายระลอก และสามารถซัดเข้าสู่ชายฝั่งได้ตลอดเวลา ให้รอจนมีประกาศยกเลิกการแจ้งเตือนภัยหรือยุติสถานการณ์

ประกาศคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ
เรื่อง แผนการจัดการภัยพิบัติสำหรับคนพิการ ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔

ตามที่คณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ได้มีมติในการประชุม ครั้งที่ ๑/๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๘ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๑ และ ครั้งที่ ๒/๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๖๑ เห็นชอบหลักการและให้ประกาศใช้แผนการจัดการภัยพิบัติสำหรับคนพิการ ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ นั้น

เพื่อให้การขับเคลื่อนแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ ๒ พัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการ ขจัดการเลือกปฏิบัติ เพื่อให้คนพิการเข้าถึงสิทธิได้จริง คณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ จึงขอประกาศใช้แผนการจัดการภัยพิบัติสำหรับคนพิการ ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ เพื่อเป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาระบบการจัดการภัยพิบัติ การลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติและการฟื้นฟูหลังจากการเกิดภัยพิบัติ รวมถึงการจัดระบบการประกันภัยสำหรับคนพิการอย่างเท่าเทียม

จึงประกาศให้ทราบโดยทั่วกัน

ประกาศ ณ วันที่ ๒๗ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๑

พลเอก

(ฉัตรชัย สาริกัลยะ)

รองนายกรัฐมนตรี

ประธานกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ

คำสั่งกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ
ที่ ๗๘๗ / ๒๕๖๐

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนการจัดการภัยพิบัติสำหรับคนพิการ ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔

ตามที่คณะรัฐมนตรี ได้มีมติเมื่อวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๖๐ อนุมัติในหลักการของแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๐ โดยในยุทธศาสตร์ที่ ๒ พัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการ ขจัดการเลือกปฏิบัติ เพื่อให้คนพิการเข้าถึงสิทธิได้จริง ได้กำหนดแนวทางในการพัฒนาระบบการจัดการภัยพิบัติ การลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติและการฟื้นฟูหลังจากการเกิดภัยพิบัติ รวมถึงการจัดระบบการประกันภัยสำหรับคนพิการอย่างเท่าเทียม

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๒ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ จึงแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนการจัดการภัยพิบัติสำหรับคนพิการ ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ โดยมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ ดังนี้

๑. องค์ประกอบ

๑.๑	รองอธิบดีกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ	ประธานกรรมการ
๑.๒	ผู้เชี่ยวชาญด้านการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ	รองประธานกรรมการ
๑.๓	นายกสมาคมสภาคนพิการทุกประเภทแห่งประเทศไทย	รองประธานกรรมการ
๑.๔	ผู้แทนกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	กรรมการ
๑.๕	ผู้แทนกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น	กรรมการ
๑.๖	ผู้แทนสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ	กรรมการ
๑.๗	ผู้แทนสถาบันสิรินธรเพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์แห่งชาติ	กรรมการ
๑.๘	ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ	กรรมการ
๑.๙	ผู้อำนวยการมูลนิธิพระมหาไถ่เพื่อการพัฒนาคนพิการ	กรรมการ
๑.๑๐	ผู้แทนศูนย์เตรียมความพร้อมป้องกันภัยพิบัติแห่งเอเชีย	กรรมการ
๑.๑๑	นายกสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย	กรรมการ
๑.๑๒	นายกสมาคมคนพิการแห่งประเทศไทย	กรรมการ
๑.๑๓	นายกสมาคมคนหูหนวกแห่งประเทศไทย	กรรมการ
๑.๑๔	นายกสมาคมผู้ปกครองบุคคลออทิซึม (ไทย)	กรรมการ
๑.๑๕	นายกสมาคมผู้ปกครองคนพิการทางสติปัญญาแห่งประเทศไทย	กรรมการ
๑.๑๖	นายกสมาคมเพื่อผู้บกพร่องทางจิตแห่งประเทศไทย	กรรมการ
๑.๑๗	นางวิชรา ริ้วไพบูลย์	กรรมการ
๑.๑๘	ผู้อำนวยการกองยุทธศาสตร์และแผนงาน กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ	กรรมการและ เลขานุการ

/๑.๑๙ ผู้อำนวยการ ...

- ๑.๑๙ ผู้อำนวยการกลุ่มแผนงานและงบประมาณ
กองยุทธศาสตร์และแผนงาน
กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ
- ๑.๒๐ นางสาววารภรณ์ พุทธิโกศล
นักสังคมสงเคราะห์ปฏิบัติการ
กองยุทธศาสตร์และแผนงาน
กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ
- กรรมการและ
ผู้ช่วยเลขานุการ
- กรรมการและ
ผู้ช่วยเลขานุการ

๒. อำนาจหน้าที่

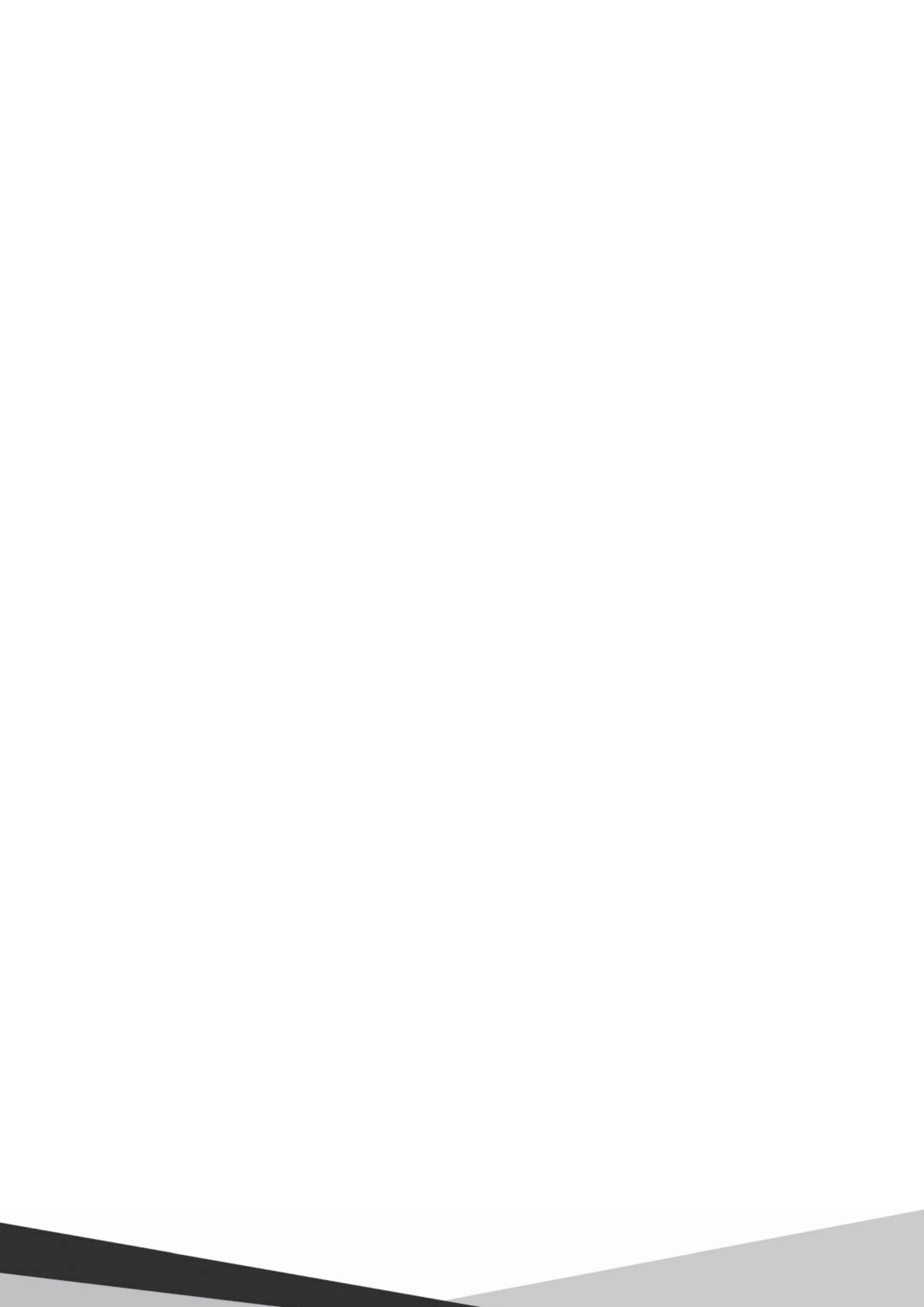
- ๒.๑ จัดทำแผนการจัดการภัยพิบัติสำหรับคนพิการ ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔
- ๒.๒ นำเสนอแผนการจัดการภัยพิบัติสำหรับคนพิการ ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ ต่อคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ
- ๒.๓ ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่มอบหมาย
- ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๐

(นายสมคิด สมศรี)

อธิบดีกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (พก.)
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.)
๒๕๕ อาคาร ๖๐ ปี กรมประชาสงเคราะห์ ถนนราชวิถี เขตราชเทวี กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐
โทรศัพท์ ๐ ๒๓๕๔ ๓๓๘๘ โทรสาร ๐ ๒๓๕๔ ๕๐๒๖
<http://www.dep.go.th>

